

Advies

Uitvoeringsbesluit Woonzorgdecreet

Brussel, 25 maart 2019

Adviesvraag: Voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers
Adviesvrager: Jo Vandeurzen - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ontvangst adviesvraag: 26 februari 2019
Adviestermijn: 30 dagen
Decretale opdracht: : SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)
Goedkeuring raad: 25 maart 2019

Contactpersoon: Kristel Bogaerts - kbogaerts@serv.be

De heer Jo VANDEURZEN
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 90
1030 BRUSSEL

contactpersoon
Kristel Bogaerts
kbogaerts@serv.be

ons kenmerk
SERV_BR_20190325_uitvoeringsbesluit_woonzorgdecreet

Brussel
25 maart 2019

Uitvoeringsbesluit Woonzorgdecreet

Mijnheer de minister

Het samenbrengen van thuiszorg en ouderenzorg in een kwaliteitsvol zorgcontinuüm met zorg op maat wordt geregeld in het geactualiseerde decreet betreffende woonzorg van 6 februari 2019. Het voorliggende voorontwerpbesluit geeft mee uitvoering aan dit geactualiseerde decreet. Het betreft een uitgebreid uitvoeringsbesluit (stambesluit met 14 bijlagen m.b.t. tot specifieke sectoren of voorzieningen/verenigingen) waarmee het voorgaande uitvoeringsbesluit volledig wordt opgeheven en vervangen.

De SERV is algemeen positief over dit nieuwe uitvoeringsbesluit. Het draagt niet alleen bij aan een betere terminologische consistentie en een hogere leesbaarheid, maar regelt ook inhoudelijke aanvullingen en wijzigingen m.b.t. diverse aspecten van de werking van de woonzorgvoorzieningen en mantelzorgverenigingen (cf. bepalingen inzake financiële en bestuurlijke transparantie, personeelsvoorwaarden en -omkadering, kwaliteitsbeleid, bewonersparticipatie, erkenningen m.b.t. gespecialiseerde zorg voor bepaalde doelgroepen zoals jongdementerenden, ...).

De SERV beperkt zich in dit advies tot een set van aanbevelingen vanuit sociaal-economische invalshoek.

- De SERV blijft bezorgd over de programmatie in de diverse sectoren van de woonzorg: de huidige criteria zijn onvoldoende geactualiseerd om een toereikend en kwalitatief aanbod te garanderen dat afgestemd is op de gestegen zorgzwaarte en de demografische evoluties en de groeiende mix aan doelgroepen in de verschillende sectoren. De programmatie van de verschillende zorgvormen (intersectorale invalshoek) is weinig op elkaar afgestemd. De SERV pleit hier voor een intersectoraal afgestemde programmatie en een meerjarenplan met een onderbouwde budgettering zodat de nodige en gevarieerde capaciteit aan zorg en ondersteuning met bijhorende personeelsinzet kan worden gegarandeerd. Op termijn dringt zich hier ook een koppeling met de overgang naar de persoonsvolgende financiering op.
- Programmatie betekent ook dat in de betreffende woonzorgvormen ook rekening wordt gehouden met de nodige investeringen in de zorggerelateerde infrastructuur, waarbij door

de overheid ook specifieke voorwaarden worden opgelegd. Zo moeten de forfaits per woongelegenheden per dag aangepast zijn om de zorggerelateerd infrastructuurkosten te dekken. Infrastructuurnormen moeten ook voldoende afgestemd zijn op betreffende werkvormen (bv. rekening houden met schaal grootte in de dagopvang).

- De SERV stelt vast dat het voorwaardenkader in de woonzorg op diverse vlakken verder uitgebreid en gedetailleerd wordt in het voorontwerpbesluit (erkenningvoorwaarden met nieuwe en takenpakketten en personeelsvereisten, procedures inzake kwaliteit, tevredenheidsmetingen en klachtenrecht, ...). Daarbij valt op te merken dat kwaliteit ook via andere instrumenten dan enkel inputnormering en transparant beheer bereikt kan worden. Voor de SERV ligt het belang van een uitgewerkt voorwaardenkader in het garanderen van passende zorg en ondersteuning die in de eerste plaats de gebruiker ten goede komen. Dit betekent dat uitgebreide normen en gedetailleerde procedures niet ten koste mogen gaan van de eigenlijke zorg en ondersteuning. De SERV wijst er ook op dat het nieuwe voorwaardenkader ook regels oplegt met financiële implicaties voor de aanbieders van zorg en ondersteuning (en dus mogelijks ook voor de gebruikers). De meerkost van procedures en normen moet in de budgettering van de subsidiemechanismen meegenomen worden.
- De SERV vraagt om op een aantal punten een brede overgangperiode te hanteren: Ten eerste vereist een inschrijving van de samenwerking tussen zorgaanbieders via digitale zorg- en ondersteuningsplannen in dit besluit (art 12§1 van het stambesluit) dat bij de inwerkingtreding van het besluit moet worden gegarandeerd dat deze digitale zorg- en ondersteuningsplannen ontwikkeld zijn én dat de verschillende betrokken zorgaanbieders er ook toegang toe hebben. Dit is momenteel onvoldoende gegarandeerd. Ten tweede moet er bij ingrijpende infrastructuurwijzigingen in de normering een haalbare overgangperiode worden voorzien. De periode voor de invoering van bijvoorbeeld nieuwe toegankelijkheidsvereisten is niet realistisch.
- Zorgzaamheid ten aanzien van kwetsbare gebruikers verdient in de implementatie nog extra aandacht. Zo is onduidelijk welke doelgroepen onder de noemer van kwetsbare personen vallen en welke criteria of factoren daarbij in beeld kunnen komen (handicap, inkomen, gezinssituatie, ...). Er zouden meer stimuli kunnen ingebouwd worden om kwetsbare personen te bereiken met toegankelijke en kwalitatieve zorg en ondersteuning. De SERV pleit ook voor toeleiding naar het OCMW bij ingebrekestelling wegens niet-betaling, om te vermijden dat een overeenkomst wordt stopgezet (art. 80 stambesluit) en voor toeleiding naar het Geïntegreerd Breed Onthaal om onderbescherming tegen te gaan door maximaal rechten van de zorgvragers te verkennen.
- In de praktijk is een samenwerking met een lokaal dienstencentrum (LDC) voor het realiseren van buurtgerichte zorg niet altijd mogelijk en/of kunnen andere partners meer relevant zijn om aantoonbaar de buurtgerichte zorg te organiseren. De SERV vindt het daarom eerder opportuun om voor de organisatie van de buurtgerichte zorg vooral uit te gaan van een wederzijdse wens tot samenwerking van relevante lokale partners, waarbij het LDC zeker een van de preferentiële partners is.
- De SERV pleit voor meer intersectorale inzetbaarheid en samenwerking. Één voorbeeld daarvan is de mogelijkheid tot het (mee)organiseren van een oriënterend kortverblijf. Dit wordt nu opengesteld voor woonzorgcentra of centra voor herstellverblijf. Bepaalde diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg zijn in het ZP-III zorgvernieuwingsproject nu reeds betrokken rond oriënterend kortverblijf (OOTT) in Leuven en bieden in dit kader oriënterend

kortverblijf mee aan. Dit type van samenwerking werkt inspirerend en kan mee bijdragen tot vermaatschappelijking van de zorg en de zorgzame buurten:

- De programmacijfers voor de bijkomende erkenning als oriënterend kortverblijf worden per werkingsgebied vastgelegd op 10% van de programmacijfers voor centra type 1. Dit heeft als gevolg dat woonzorgcentra zonder voorafgaande vergunningen de eerstkomende jaren bij te lage programmatie en bij ontbrekende budgetten mogelijks geen oriënterend kortverblijf gaan kunnen uitbaten.
- De opstart van nieuwe centra voor dagopvang (CADO) wordt belemmerd door de vereiste minimumbezetting van één gebruiker op elk openingmoment van het CADO om in aanmerking te komen voor de subsidie in de eerste drie opstartjaren. In opstartjaren is dat geen eenvoudige vereiste om te behalen. De SERV beveelt aan om met de sector in overleg te gaan hoe de voorwaarden voor de opstartsubsidie best ingevuld worden. De SERV vindt de nieuwe regeling waarbij de subsidie na de opstartjaren mogelijk wordt bij een gemiddelde bezetting van drie (in plaats van vier) personen wel een goede zaak.

De SERV wijst in de marge nog op enkele foutieve verwijzingen, bijvoorbeeld in artikels 9 en 17§2 in bijlage 2.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter

De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ...

De agenda van de vergadering is als volgt: 1. Lezing door de voorzitter over de activiteiten van de vereniging in 2017. 2. Verslag van de bestuursleden over de werkzaamheden in 2017. 3. Verslag van de commissie ...

De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ... De vergadering wordt geopend door de voorzitter. Daarna wordt de agenda van de vergadering voorgelezen. De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ...

De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ... De vergadering wordt geopend door de voorzitter. Daarna wordt de agenda van de vergadering voorgelezen. De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ...

De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ... De vergadering wordt geopend door de voorzitter. Daarna wordt de agenda van de vergadering voorgelezen. De vergadering wordt gehouden op woensdag 14 maart 2018 om 19.30 uur in de vergaderzaal van de vereniging aan de ...

De voorzitter

Bestuursleden

Commissieleden

Sectorale kamer Beleid Vlaamse Sociale Bescherming en Personen met een Handicap

De heer Jo VANDEURZEN

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Ellipsgebouw

Koning Albert II-laan 35 bus 90

1030 BRUSSEL

contactpersoon

Gunter Naets
gnaets@serv.be

ons kenmerk

VlaamseRaadWVG_20190328__OBVR Woonzorgdecreet_ADV

Brussel

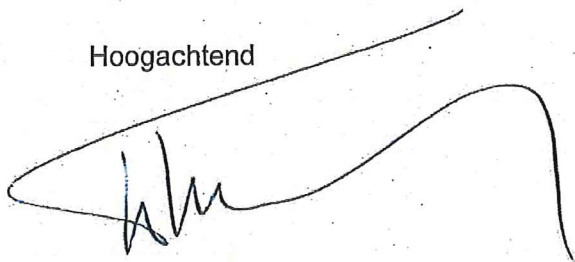
28 maart 2019

Voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

Mijnheer de minister

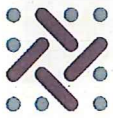
U vroeg het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over het voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers. De Vlaamse Raad WVG behandelde deze adviesvraag in de sectorale kamer Beleid Vlaamse Sociale Bescherming en Personen met een Handicap. U vindt hierbij het advies van de kamer.

Hoogachtend

Gunter Naets

secretaris

Advies

Voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

Brussel, 28 maart 2019

Adviesvraag: Voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

Adviesvrager: Jo Vandeurzen - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Ontvangst adviesvraag: 26 februari 2019

Adviestermijn: 30 dagen

Goedkeuring Sectorale kamer Beleid Vlaamse Sociale Bescherming en Personen met een Handicap: 28 maart 2019
– bij consensus

Contactpersoon: Annick De Donder - addonder@serv.be

Inhoud

Inhoud	3
Advies	4
1 Algemene beschouwingen.....	4
2 Randvoorwaarden moeten meer ondersteunend werken voor de realisatie van een behoeftegerichte woonzorg.....	5
3 Normering moet bijdragen aan de kwaliteit van zorg en ondersteuning.....	8
4 Te weinig afstemming en aansluiting tussen sectoren en doelgroepen	9
5 Toegang tot zorg en ondersteuning en inspraak van de gebruiker	10
6 Infrastructuurnormen missen toets aan de realiteit en de budgettaire impact.....	11
7 Voorzie tot slot realistische overgangstermijnen.....	12

Advies

Situering

Op 22 februari 2019 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerpbesluit betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidie-regeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers. Het voorontwerpbesluit is deel van een reeds langer lopend actualiseringstraject van het woonzorgdecreet van 13 maart 2009.

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Vlaamse Raad WVG) kreeg op 26 februari 2019 de vraag om over het voorontwerpbesluit advies te verlenen. De Vlaamse Raad WVG behandelde deze adviesvraag in de sectorale kamer Beleid Vlaamse Sociale Bescherming en Personen met een Handicap (hierna: de kamer). De kamer vergaderde over deze adviesvraag op 7 maart 2019, 21 maart 2019 en keurde het voorliggende advies bij consensus goed op 28 maart 2019.

1 Algemene beschouwingen

De kamer staat positief tegenover de actualisering van de regelgeving betreffende de woonzorg en het voorontwerpbesluit (OBVR) dat onderwerp is van dit advies. Verschillende hiaten uit de vroegere regelgeving zijn weggewerkt. Bovendien is de actualisering tot stand gekomen in samenspraak met diverse stakeholders, wat we uiteraard toejuichen. Het feit dat het voorontwerpbesluit er op het einde van deze legislatuur nog gekomen is, vindt de kamer een teken van goed bestuur.

Het voorontwerpbesluit geeft uitvoering aan het decreet over de woonzorg en ent zich dus op waardevolle werkingsprincipes die beschreven zijn in dat decreet, zoals autonomie en levenskwaliteit, buurtgerichte zorg, erkenning en versterking van de rol van mantelzorg, het waarborgen van financiële en bestuurlijke weerbaarheid en transparantie en zo meer. Maar de vertaalslag van deze principes in werkbare instrumenten die effectief aansluiten bij de noden van de verschillende woonzorgvormen en hun gebruikers (bv. op vlak van kwaliteit, toegankelijkheid, personeel,...), vinden we in dit voorontwerpbesluit onvoldoende terug.

En hoewel er veel begrip is voor de weg van de geleidelijkheid die de minister bewandelt (de actualisering vormt namelijk een tussenstap in de langetermijndoelstelling van een sectoroverschrijdend en ontschot Vlaams decreet langdurige geïntegreerde zorg en ondersteuning), verwacht de kamer dat de regelgever nu reeds verder nadenkt over deze langetermijndoelstelling zodat deze niet beperkt blijft tot vage uitspraken, maar effectief leidt tot visieontwikkeling, maatschappelijke debatten en concrete beleidsvoorstellen. De huidige actualisatie en ambitie reikt voor de kamer nog niet ver genoeg.

In de toekomst zal ook verder gewerkt moeten worden aan de afstemming en uitzuivering van de regelgeving doorheen de decreten woonzorg, eerstelijns, lokaal sociaal beleid, Vlaamse sociale bescherming, PVF voor personen met een handicap, geestelijke gezondheidszorg, het overnamedecreet, ... en hun respectievelijke uitvoeringsbesluiten. Ondertussen is het van groot belang dat de verschillende decreten en uitvoeringsbesluiten die vandaag nog naast elkaar bestaan, verbindingen tussen sectoren niet bemoeilijken.

2 Randvoorwaarden moeten meer ondersteunend werken voor de realisatie van een behoeftegerichte woonzorg

Het is goed dat het voorontwerpbesluit een heel aantal zaken samenbrengt en op enkele punten vernieuwend is. Toch is het erg jammer dat de ambitie van de Vlaamse Regering vandaag nog niet verder gaat en dat verschillende randvoorwaarden voor een échte behoeftegerichte woonzorg ontbreken.

Het is van cruciaal belang voor de goede implementatie van het woonzorgdecreet en het uitvoeringsbesluit, dat deze randvoorwaarden ondersteunend werken ten aanzien van de doelen en verwachtingen die de regelgever aan de woonzorg stelt. Voor de kamer is het duidelijk dat de voorwaarden aanwezig moeten zijn om zowel de thuiszorg als de residentiële woonzorg toe te laten en te stimuleren om zorg en ondersteuning te bieden die aanleunt bij de levensdoelen en de zorgwaarde van mensen, om buurtgericht te werken, om kleinschaligheid te realiseren, om sociaal ondernemerschap kansen te geven, om een dynamisch personeelsbeleid te voeren en om verbinding te maken met andere sectoren en doelgroepen. Ook de ruimere doelstellingen van meer kwaliteit, meer performantie, meer relevantie, meer toegankelijkheid en meer rechtvaardigheid moeten meegenomen worden.

De kamer stelt vast dat verscheidene bepalingen uit het voorontwerpbesluit de hiervoor genoemde doelen niet ondersteunen. Deze vaststelling wordt doorheen de verschillende delen van voorliggend advies verder geconcretiseerd.

Ter illustratie (en niet-limitatief) wijst de kamer alvast op volgende belemmerende maatregelen:

- Er is bepaald dat per woonzorgcentrum het aantal gebruikers jonger dan 65 jaar maximaal 10% van het totale aantal woongelegenheden van dat woonzorgcentrum mag bedragen (art. 58 van de bijlage betreffende het woonzorgcentrum). De kamer vraagt dit percentage los te laten, weliswaar met de nodige garanties naar toegankelijkheid voor personen van 65 jaar of ouder.
- Een centrum voor dagopvang dat voor het eerst wordt erkend, ontvangt voor de eerste drie jaar de hoogste subsidiëring vanaf een gerealiseerde gemiddelde bezettingsgraad van minimum één (art. 86 van de bijlage betreffende het centrum voor dagopvang). De kamer vraagt een aanpassing omdat deze maatregel problemen kan geven in het opstartjaar waar door diensten vooral grote inspanningen geleverd worden om het initiatief op te zetten, om voldoende bekendheid te verwerven, gedragenheid voor het initiatief in de buurt te creëren, en zo meer.

Ten slotte wenst de kamer duidelijkheid en transparantie in het regelgevend kader, zodat initiatiefnemers in de woonzorg hun beleid hierop kunnen enten. De kamer verwacht dat de Vlaamse Regering erin slaagt om ten minste over de periode van één legislatuur duidelijkheid te bieden over de financiering, de programmatie en de verwachtingen tegenover de sector.

Programmatie

De voorgestelde programmatiecriteria zijn onvoldoende geactualiseerd en te weinig afgestemd op de reële zorgnoden, waardoor niet op alle zorgvragen een passend antwoord gegeven kan worden. De criteria houden momenteel ook te weinig rekening met de programmatie van andere zorgvormen, onder meer binnen de Vlaamse sociale bescherming. Ook tendensen

naar meer ambulante zorg en meer zorg in de samenleving moeten in de programmatie meegenomen kunnen worden.

Hoewel de kamer uitkijkt naar de wetenschappelijk gevalideerde behoefte-raming, is het noodzakelijk om reeds voor het afronden van die studie stappen te nemen en de programmatie bij te sturen zodat de actuele zorgbehoeften wel gecapteerd worden. Vervolgens is het nodig om, in functie van de uitkomst van de studie, zo snel mogelijk goede en heldere programmatiecriteria voor de verschillende woonzorgvormen te ontwikkelen en toe te passen.

Onder meer voor de diensten gezinszorg is het een gemiste kans dat de programmatische nu nog niet aangepast zijn aan de huidige maatschappelijke realiteit waarin de diensten een veel bredere verantwoordelijkheid opnemen: zij verlenen niet alleen gezinszorg aan ouderen maar ook aan personen met een handicap, jonge gezinnen, personen met jongdementie,... Het is reeds geruime tijd aangewezen om deze zorgnoden mee te nemen in het bepalen van de programmatie voor de diensten.

Het is uitermate belangrijk dat de programmatie een antwoord biedt zowel op de zorgbehoeften en de levensdoelen van mensen met zware zorgprofielen als diegene van mensen met een lichte zorgbehoefte. Momenteel blijft het een hiaat dat ouderen met een lichte zorgbehoefte (O- en A-profielen) die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen, moeilijk terecht kunnen bij de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben. Zij vinden steeds moeilijker een plaats in woonzorgcentra (omwille van de inferieure financiering) en kunnen ook niet altijd terecht in een assistentiewoning (omwille van de hoge kostprijs en wachtlijsten in groepen van assistentiewoningen met lagere kostprijs).

De programmatie moet leiden tot een zorgaanbod dat voldoende groot en divers is waardoor mensen toegang krijgen tot de zorg en ondersteuning die men nodig heeft op basis van zijn zorgbehoeften. In de hoop een duidelijker beeld te krijgen van de zorg en ondersteuning waar mensen echt nood aan hebben, verwacht de kamer veel van de meer fijnmazige inschaling via de BelRAI (en de BelRAI-screener mét sociale module en kindmodule). Een multidisciplinaire en intersectorale inschaling is een erg belangrijk instrument om de koppeling te maken tussen de behoefte aan zorg en ondersteuning en de toegang tot passende woonzorgvormen.

Het erkennen van enkele nieuwe zorgvormen wordt positief onthaald. Zo staat de kamer achter de bijkomende erkenning voor de functie van oriënterend kortverblijf. Echter voorlopig zijn er onvoldoende garanties dat er een goede geografische spreiding zal zijn in het aanbod, opdat elke gebruiker binnen een redelijke afstand hierop beroep kan doen. Door de afstemming met verschillende zorg- en ondersteuningsvormen en de potentiële terugkeer naar de thuissituatie is dat wel belangrijk.

Voor wat betreft de zorg voor personen met jongdementie, bepleit de kamer een doordacht beleidskader over de verschillende woonzorgvormen heen. In elk geval moeten de maatregelen ruimer gaan dan wat voorzien wordt in het woonzorgcentrum.

Financiering

Er moet ook budgettair gevolg gegeven worden aan de (bijkomende) erkenningsvoorwaarden uit het voorontwerpbesluit, aan de reële zorgnoden en zorgzwaarte op het terrein en aan de vraag naar voldoende gevarieerde capaciteit in de thuiszorg en de residentiële zorg.

Maar vandaag de dag is de financiering van de woonzorg nog steeds ontoereikend. Verschillende vereisten inzake extra personeelsfuncties, inspanningen op het vlak van

digitalisering, ... zijn niet of onvoldoende gefinancierd. De kamer vraagt dat de volgende Vlaamse Regering hiervoor een groeipad in de meerjarenbegroting voorziet.

De kamer stelt ook vast dat het subsidiekader niet in lijn is met de (nieuwe) opdrachten en verwachtingen die het woonzorgdecreet en het uitvoeringsbesluit stellen ten aanzien van de voorzieningen en diensten. Zo vinden we voor het lokaal dienstencentrum het afstappen van de activiteitsgerichte benadering naar een ruimere, meer buurtgerichte benadering een positieve evolutie. Maar de lokale dienstencentra worden ruim onder gesubsidieerd voor het takenpakket dat hen nu is toebedeeld. Hetzelfde geldt voor de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, waarvan de taken uitgebreid zijn tegenover de huidige regelgeving (meer bijeenkomsten, meewerken aan buurtgerichte zorg, meer vertegenwoordigingsopdrachten,...) maar de subsidiëring niet volgt.

Vervolgens zou het goed zijn om meer financiële bepalingen voor de initiatiefnemers in de woonzorg uniform uit te werken. Nu zijn er tussen de woonzorgvormen verschillen qua organisatie van de subsidiestromen, verbrekingsvergoedingen, facturatiemogelijkheden en zo meer die niet objectief te verantwoorden zijn. De kamer wijst onder andere op de volgende verschillen en vraagt deze weg te werken:

- Parallel aan de werkingssubsidies in de centra voor kortverblijf zou het goed zijn om de werkingssubsidies van de centra voor dagverzorging te integreren in de tegemoetkoming voor centra voor dagverzorging via de Vlaamse sociale bescherming in plaats van een apart subsidiekanaal te bewaren.
- Onder meer voor woonzorgcentra en centra voor dagverzorging wordt ingebouwd dat de gebruiker vrij moet kunnen kiezen tussen een waarborg of een kosteloze borgtocht. De kamer pleit ervoor de huidige regeling te behouden en de gebruiker geen keuze te laten tussen de waarborg en kosteloze borgtocht.
- Vermoedelijk kan er door het centrum voor dagverzorging geen verbrekingsvergoeding aangerekend worden indien de gebruiker met onmiddellijke ingang de overeenkomst opzegt. Voor de groepen van assistentiewoningen en woonzorgcentra is de verbrekingsvergoeding wel in de regelgeving opgenomen, voor de centra voor dagverzorging niet. De kamer wil toevoegen dat centra voor dagverzorging de mogelijkheid krijgen om een verbrekingsvergoeding te vragen.

Tot slot vraagt de kamer de Vlaamse overheid om een duidelijk tijds kader te voorzien voor de uitbetaling van subsidies zodat initiatiefnemers hier hun beleid op kunnen afstemmen.

Personeelsomkadering

Een correcte personeelsomkadering (kwantitatief en kwalitatief) is nodig voor het kunnen aanleveren van voldoende zorg en ondersteuning, maar ook om persoonsgerichte zorg en ondersteuning te kunnen bieden met het oog op meer kwaliteit van leven voor de gebruikers en meer tevredenheid en werkbaar en wendbaar werk voor het personeel. Op dit vlak moeten nog belangrijke stappen gezet worden.

Om in de woonzorg bestaande tewerkstellingsvragen en groeiende tekorten op te vangen, pleit de kamer voor meer flexibiliteit zodat taken ingevuld kunnen worden door verschillende profielen en medewerkers ingezet worden volgens hun competenties¹.

¹ Overleg en afstemming met de federale overheid (in het kader van de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen) is in dit kader nodig en dringend.

Daarbij is het ook belangrijk om voldoende functiedifferentiatie te voorzien die mensen doorgroeikansen biedt en eveneens de eigenheid van de verschillende beroepen bewaakt. De aantrekkelijkheid van de sector als werkgever blijft eveneens een aandachtspunt.

De kamer is tevreden dat het voorontwerpbesluit al enige flexibiliteit in het personeelskader toelaat. Toch zou het goed zijn om hier nog verdere stappen in te zetten. De kamer ziet hiervoor verschillende mogelijkheden:

- Er kan aan een centrum voor dagverzorging een bijkomende erkenning toegekend worden voor de opvang van zorgafhankelijke personen en personen die lijden aan een ernstige ziekte. Het is jammer dat er van de gelegenheid geen gebruik gemaakt is om voor deze bijkomende erkenning de personeelsnormen te harmoniseren (o.a. door het samenvoegen van de norm voor kinesitherapeut/ergotherapeut/logopedist en de norm voor reactivering).
- In de gezinszorg is de verruiming van de opdracht van logistieke medewerkers en de inzet van deze medewerkers op hun competenties slechts ten dele waargemaakt.
- Met oog op de totaalvisie rond wonen, leven en zorg missen we in de centra voor dagverzorging een begeleider wonen en leven in de vereiste personeelsomkadering.
- In het interdisciplinaire team dat in het woonzorgcentrum werkt rond vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg (art. 34 van de bijlage betreffende het woonzorgcentrum) wordt beter ook de hoofdverpleegkundige opgenomen, of in voorkomend geval de teamverantwoordelijke. Daarnaast moet toegevoegd worden dat ook verpleegkundigen met een bekwalingsattest ingezet kunnen worden ter ondersteuning van de verzorging van terminale bewoners (art. 62, 4° van dezelfde bijlage).

3 Normering moet bijdragen aan de kwaliteit van zorg en ondersteuning

Het is goed dat men in het voorontwerpbesluit een integratie van de normen en procedures nastreeft. Maar in plaats van te evolueren naar ruimere doelstellingsgerichte normen, die mogelijkheden laten om zorg en ondersteuning op maat te ontwikkelen en die het sociaal ondernemerschap stimuleren, vinden we in het OBVR een uitgebreid gamma van detaillistische normen betreffende de organisatie, de principes en de structuren van de woonzorg. In overleg met de stakeholders moet bekeken worden hoe deze zaken vereenvoudigd kunnen worden, zonder dat de bescherming van de gebruikers (zij moeten weten wat ze mogen verwachten binnen de voorziening of dienst) aangetast wordt.

Daarenboven wordt met deze normering de 'input' geregeld maar de omslag naar een beleid dat stuurt op 'output' en 'outcome' wordt onvoldoende gemaakt.

Voor de kamer is het duidelijk dat kwaliteit van zorg en kwaliteit van leven de na te streven doelen zijn (output en outcome). Bovendien *'heeft het kwaliteitsdenken de voorbije decennia een hele evolutie doorgemaakt. Dit vertaalt zich in de nadruk die op de verschillende componenten van kwaliteit wordt gelegd. De nadruk verschuift van het naleven van structuurnormen over het proces van kwaliteit naar resultaatsindicatoren of het meten van outcome. Het is essentieel om kwaliteit op een dynamische manier te benaderen. Het betekent dat er permanent gestreefd wordt naar kwaliteitsverbeterende interventies'*². De kamer betreurt

² SAR WGG (20 december 2018), Visienota Maatschappelijk verantwoorde zorg en ondersteuning, p.10.

ten zeerste dat de normering die opgenomen is in het voorontwerpbesluit niet in deze logica uitgewerkt is.

De kamer bevestigt dat *'om kwaliteit te verbeteren en te garanderen, er een goed systeem van kwaliteitsborging nodig is. Dat houdt in dat kwaliteit moet worden geëvalueerd en dat er toezicht moet zijn op kwaliteit. Verschillende instrumenten of methodes kunnen worden ingezet om kwaliteit te borgen. Een goed evenwicht in het gebruik van deze instrumenten is nodig, zodat er een volledig zicht op kwaliteit ontstaat. Bij het gebruik van een te eenzijdig instrumentarium bestaat immers altijd het gevaar dat de realiteit teveel wordt gereduceerd'*³.

In het voorontwerpbesluit zijn voorgaande kwaliteitsbepalingen per sector heel verschillend uitgewerkt. Dit valt onder meer op in de bijlagen betreffende de gezinszorg en de diensten voor thuisverpleging. De kamer adviseert een **intersectorale benadering van kwaliteit, die ingebed is in een globaal kwaliteitssysteem**, waarin ook dubbele registratie, administratieve overlast en zo meer vermeden wordt.

Relevante elementen binnen zo een kwaliteitssysteem zijn ook de procedures rond grensoverschrijdend gedrag en rond vrijheidsbeperkende maatregelen. We missen in het voorontwerpbesluit richtlijnen over hoe het beleid rond deze thema's er moet uitzien. Voor de kamer is alvast duidelijk dat vrijheidsbeperking enkel een allerlaatste maatregel kan zijn, wanneer alle oorzaken van gedrag onderzocht zijn en een andere aanpak en alternatieven uitgeprobeerd werden.

4 Te weinig afstemming en aansluiting tussen sectoren en doelgroepen

In de algemene appreciatie van het voorontwerpbesluit gaf de kamer mee begrip te hebben voor het feit dat de huidige regelgeving slechts een eerste stap is naar een echt ontschot en behoeftegericht decreet over lange termijn zorg en ondersteuning.

Toch missen we reeds in deze fase een brede visie op de doelgroep van de woonzorg en op de relatie tot andere doelgroepen en sectoren. Vanuit het idee van vraag- en behoeftegerichte zorg en de nood aan continuïteit van zorg en ondersteuning, benadrukt de kamer het belang van afstemming en samenwerking tussen sectoren. Ieder die zorg en ondersteuning biedt, moet dit doen vanuit een basishouding die gericht is op samenwerking en verbinding. De kamer vraagt om het voorontwerpbesluit aan deze bepalingen te toetsen en waar mogelijk samenwerking en verbinding verder te stimuleren.

De kamer stelt alvast voor om in de regelgeving betreffende het centrum voor herstelverblijf de onderlijnde tekst toe te voegen: *'Bij ontslag van de gebruiker uit het centrum wordt aan de gebruiker, de huisarts en andere relevante zorgverleners informatie verleend over de nazorg'* (art. 14).

Alle woonzorgactoren hebben de opdracht om buurtgericht te werken. Het is dan ook opvallend dat enkel in de bijlage betreffende de gezinszorg specifiek verwezen wordt naar het lokale dienstencentrum als verplichte partner om buurtgerichte zorg waar te maken (art. 22). De kamer mist wederkerigheid in de regelgeving. De diensten gezinszorg moeten, net zoals de andere

³ SAR WGG (20 december 2018), Visienota Maatschappelijk verantwoorde zorg en ondersteuning, p.11.

woonzorgactoren, kunnen samenwerken met een heel aantal partners, waarbij men ook buurtgerichte zorg aantoonbaar kan realiseren.

Verder bepleit de kamer een aanpassing van de regelgeving voor de dienst maatschappelijk werk van het ziekenfonds die de doelgroep voor begeleiding rond woningaanpassingen afbakt tot 'gebruikers met beperkte sociale vaardigheden' (art. 4). Dit is een heel ambigue bepaling van de doelgroep en wijkt af van het woonzorgdecreet waarin die afbakening niet is opgenomen.

5 Toegang tot zorg en ondersteuning en inspraak van de gebruiker

Het is voor de kamer belangrijk dat elke hervorming van zorg en ondersteuning ook inzet op meer toegankelijkheid voor personen met een zorgbehoefte.

De kamer blijft in het bijzonder bezorgd om de financiële toegankelijkheid van de woonzorg en vindt in het voorontwerpbesluit weinig maatregelen om de betaalbaarheid voor de gebruiker te garanderen. Zo is het erg jammer dat een transparantere en maximaal geautomatiseerde gebruikersbijdrage voor gezinszorg niet is opgenomen. Bovendien zou de financiële toegankelijkheid van de gezinszorg voor de gebruiker beter via de Vlaamse sociale bescherming geregeld worden aangezien de kortingen op de gebruikersbijdrage voor zware zorgintensiteit, kwetsbare situaties en/of zwaar zorgbehoevenden in de regeling van het OBVR ten laste komen van de diensten. Dit kan tot ongewenste neveneffecten leiden.

Het is nodig dat woonzorgactoren mensen die daar nood aan hebben, toeleiden naar de gepaste diensten, waaronder het geïntegreerd breed onthaal. Via deze kanalen kunnen de mogelijkheden tot (financiële) ondersteuning onderzocht worden. Ook om te vermijden dat een overeenkomst met een voorziening of dienst wordt stopgezet wegens niet-betaling (art. 80 van het stambesluit), is dergelijke ondersteuning cruciaal. Vervolgens vraagt de kamer de Vlaamse Regering of zij met de bepaling over ingebrekestellingen in het verleden als mogelijk criterium in het opnamebeleid een inbreuk pleegt op de financiële toegankelijkheid. Meer duiding bij deze bepaling is aangewezen (is dit van toepassing op alle zorgvormen genoemd in het OBVR?, geldt de ingebrekestelling uit het verleden alleen als criterium voor ontslag of ook voor opname?, ...).

Tot slot pleit de kamer voor een betere financiële bescherming van kopers van assistentiewoningen, die geconfronteerd kunnen worden met een verhoging van de btw van 12% naar 21% als de initiatiefnemer in de 15 jaar na de initiële verkoop van de assistentiewoning besluit om geen erkenning aan te vragen, vrijwillig de activiteiten stop te zetten of gedwongen wordt tot sluiting.

Verdere precisering van de participatie en het klachtrecht

Het woonzorgdecreet benoemt inspraak en participatie als algemene werkingsprincipes. De vertaling in het voorontwerpbesluit is echter partieel en ongelijk uitgewerkt voor de verschillende woonzorgvormen.

Het was beter geweest om de individuele en collectieve participatie van gebruikers en mantelzorgers als werkingsprincipe voor alle woonzorgvoorzieningen expliciet op te nemen in het stambesluit, zodat helder is dat elke voorziening en dienst hierin een opdracht heeft. Uiteraard zal de concrete invulling van de gebruikersparticipatie op maat moeten gebeuren en aangepast zijn aan de zorgvorm en de personen die er gebruik van maken.

We vragen om dit maatwerk kansen te geven, op voorwaarde uiteraard dat de gebruiker voldoende gehoord wordt en effectief kan participeren. De bepaling dat het woonzorgcentrum waarborgt dat bewoners altijd minstens de helft van de aanwezigen uitmaken indien de gebruikers- en familieraad samen georganiseerd worden (art. 41 §1 van de bijlage betreffende het woonzorgcentrum), vindt de kamer te specifiek. Er moet naar gestreefd worden dat bewoners ten minste 50% van de gezamenlijke familie- en gebruikersraad uitmaken, maar dit percentage hoeft niet vastgelegd te worden in de regelgeving.

Voor wat betreft de tevredenheidsbevragingen, verwacht de kamer dat zij voldoende gericht zijn op de ervaren kwaliteit van zorg, wonen en leven. Er moeten wetenschappelijk valide instrumenten gebruikt worden en de bevraging moet ingebed worden in het kwaliteitsbeleid van de voorziening of dienst.

De kamer vraagt in dit voorontwerpbesluit ook meer aandacht en een goede uitwerking van het klachtrecht van de gebruiker. Personen moeten een klacht kunnen neerleggen wanneer hun rechten geschaad zijn en de opvolging van de klachten dient zo georganiseerd te worden dat klachten een gevolg krijgen en deel uitmaken van het algemene kwaliteitsbeleid van de voorziening of dienst.

Hiervoor moeten de algemene bepalingen betreffende het klachtrecht (in art. 8 §3 van het stambesluit) meer gepreciseerd worden. Nu zijn nog veel zaken onduidelijk: wat is de koppeling met het algemene kwaliteitsbeleid en hoe wordt er teruggekoppeld naar de gebruiker?, wat is de termijn waarop er gereageerd moet worden vanuit de voorziening of dienst?, hoe zal elke voorziening of dienst zorgen voor een oplossingsgerichte behandeling van de klachten?

In de regelgeving betreffende de gezinszorg wordt trouwens gesproken van een 'terechte' klacht (art. 28). Het is voor de kamer niet duidelijk wat hiermee bedoeld wordt. De kamer vraagt om in het hele besluit te spreken over een 'klacht' in het algemeen.

De regelgeving zou moeten bijdragen aan een cultuur waar de meerwaarde van inspraak en participatie in alle woonzorgvormen duidelijk is. Het mag niet alleen om administratieve verplichtingen gaan. Inspraak en participatie van gebruikers en mantelzorgers kan immers meer inzicht geven in de verscheidenheid aan noden en behoeften en hoe ermee om te gaan zodat op de zorg- en ondersteuningsnoden van elke persoon een passend antwoord komt.

Aansluitend wenst de kamer nog aan het OBVR de actieve openbaarheid van bestuur voor de inspectieverslagen van de woonzorgcentra toe te voegen. Deze verslagen moeten transparant zijn voor gebruikers. Tevens moet de inspectie ook de reactienota van het woonzorgcentrum op het inspectieverslag openbaar maken. Dit is eveneens een aandachtspunt voor de andere sectoren binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

6 Infrastructuurnormen missen toets aan de realiteit en de budgettaire impact

De infrastructurele voorwaarden van verschillende woonzorgvormen zijn in het voorontwerpbesluit geactualiseerd en uitgebreid. Een belangrijke toevoeging is de vereiste dat de infrastructuur van het centrum voor dagverzorging, de groep van assistentiewoningen en het woonzorgcentrum voor bewoners en bezoekers integraal toegankelijk moet zijn. Het is logisch dat zoveel mogelijk verschillende mensen vlot gebruik moeten kunnen maken van dit aanbod aan zorg en ondersteuning – ook wie minder gezond, sterk en mobiel is. Bovendien begrijpt de kamer

dat hiervoor een duidelijk kader nodig is, dat aan de regelgever de nodige handvaten geeft om de toegankelijkheid op te leggen en te controleren.

De kamer vraagt naar zin voor realisme. Het is niet wenselijk dat het regelgevende kader nu nog eens verzaamd wordt door toevoeging van de verplichting om zowel bij het ontwerp als in de uitvoering rekening te moeten houden met het advies van het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen, Inter. Het advies van Inter kan inspirerend werken maar wanneer dit in de feite nog normen toevoegt aan de reeds uitgebreide infrastructuurnormen, is dit niet wenselijk. Daarenboven moet vermeden worden dat de adviesplicht een bijkomende kostendrijver wordt.

Verder is de kamer van mening dat verschillende van de infrastructuurnormen onvoldoende getoetst zijn aan de realiteit en de budgettaire impact. We roepen op tot voldoende pragmatiek.

Ter illustratie (en niet-limitatief) verwijst de kamer ten eerste naar de vereiste van integrale toegankelijkheid van het hele gebouw voor een woonzorgcentrum dat slechts een gedeelte verbouwt of uitbreidt en hiervoor een stedenbouwkundige vergunning nodig heeft. Dit is buiten proportie. De kamer vraagt een aanpassing van het desbetreffende artikel 54 van de bijlage betreffende het woonzorgcentrum, zodat de integrale toegankelijkheid alleen geëist wordt voor de specifieke plaatsen die verbouwd of uitgebreid worden. Een tweede voorbeeld van infrastructuurvoorwaarden die zeer zwaar zijn en bijkomende investeringen zullen vragen, is het voorzien van een vrije draaicirkel met diameter van 1,50 meter in de sanitaire ruimten (Art. 55, 1° van de bijlage betreffende het woonzorgcentrum). We vragen een versoepeling voor woonzorgcentra die hier tot op heden niet op voorzien moeten zijn. Ten derde zijn ook de infrastructuurnormen voor een centrum voor dagopvang onvoldoende afgestemd op het realiseren van een kleinschalig genormaliseerd buurtgericht initiatief.

7 Voorzie tot slot realistische overgangstermijnen

Voor een goede implementatie van het woonzorgdecreet en het voorontwerpbesluit is het van belang dat voor alle bepalingen uit dit OBVR werkbare overgangstermijnen bepaald zijn. De kamer vraagt de Vlaamse Regering om het voorontwerpbesluit in deze zin nog aan te vullen of aan te passen.

Enkele concrete voorbeelden tonen aan welke de huidige knelpunten zijn:

- De kamer steunt de geplande samenwerking tussen verschillende aanbieders in de woonzorg via een digitaal zorg- en ondersteuningsplan. Zo een digitale gegevensdeling is op vandaag transmuraal nog niet uitgewerkt. De datum van inwerkingtreding moet rekening houden met de beschikbaarheid van het nieuwe digitale zorg- en ondersteuningsplan en de toegang hiertoe voor de verschillende woonzorgvormen.
- De woonzorgcentra die op 1 januari 2020 erkend zijn, moeten uiterlijk op 31 december 2022 voldoen aan de erkenningsvoorwaarden van de bijlage betreffende het woonzorgcentrum. Deze overgangperiode is te kort en niet realistisch.
- Voor groepen van assistentiewoningen die erkend en gebouwd zijn na 1 januari 2013 is geen overgangsmaatregel bepaald. Ze worden geacht vanaf 1 december 2022 te voldoen aan de norm van integrale toegankelijkheid. Dit zal niet werkbaar zijn in de praktijk, het kan niet de bedoeling zijn om in recente gebouwen al grote ingrepen te gaan doen. De kamer vraagt om

een overgangstermijn te voorzien, ook tot 2034 (of tot het moment dat er een nieuw gebouw opgetrokken wordt).

De Raad is van mening dat een overgangstermijn van maximaal 15 jaar een redelijke termijn is voor de realisatie van een nieuw gebouw. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar.

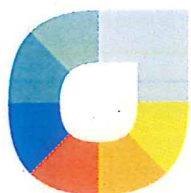
De Raad is van mening dat een overgangstermijn van maximaal 15 jaar een redelijke termijn is voor de realisatie van een nieuw gebouw. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar.

Voorlopige toelichting overgangstermijn

De Raad is van mening dat een overgangstermijn van maximaal 15 jaar een redelijke termijn is voor de realisatie van een nieuw gebouw. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar.

De Raad is van mening dat een overgangstermijn van maximaal 15 jaar een redelijke termijn is voor de realisatie van een nieuw gebouw. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar.

De Raad is van mening dat een overgangstermijn van maximaal 15 jaar een redelijke termijn is voor de realisatie van een nieuw gebouw. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar. Het is de bedoeling dat de overgangstermijn van maximaal 15 jaar kan worden verlengd tot maximaal 20 jaar indien de realisatie van een nieuw gebouw niet mogelijk is na 15 jaar.

**vlaamse
OUDERENRaAD**

BRUSSEL

Advies 2019/1

Op het voorontwerpbesluit bij het Woonzorgdecreet

27 maart 2019

Vlaamse Ouderenraad vzw — Broekstraat 49-53 — 1000 Brussel — www.vlaamse-ouderenraad.be

Inhoud

1. Situering.....	3
2. Voorafgaande bedenkingen	3
3. Opmerkingen bij het Stambesluit	5
4. Bijlage 1 – Lokale Dienstencentra	7
5. Bijlage 2 – Gezinszorg	8
6. Bijlage 5 – Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds.....	9
7. Bijlage 7 – Centrum voor dagverzorging	10
8. Bijlage 8 – Centrum voor kortverblijf.....	11
9. Bijlage 10 – Groepen van assistentiewoningen	12
10. Bijlage 11 – Woonzorgcentrum.....	14
11. Bijlage 12 – Verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers	20

1. Situering

Op 25 februari 2019 ontving de Vlaamse Ouderenraad van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeuren een vraag om advies over het voorontwerpbesluit betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

Deze adviesvraag kadert in de uitgebreide herziening van het woonzorgdecreet die de Vlaamse regering doorvoert, 10 jaar na het initiële decreet. Het besluit concretiseert het vernieuwde decreet, goedgekeurd op 6 februari 2019. Net als in 2009 is ook dit besluit opgevat als een algemeen stambesluit aangevuld met bijlagen die de specifieke erkenningsvoorwaarden per voorziening schetsen. Het besluit van 2009 wordt in zijn geheel opgeheven en vervangen door voorliggend voorontwerp van besluit. Dit vergemakkelijkt uiteraard de lezing ervan.

Het ontwerpbesluit is het resultaat van een traject waaraan naast het decreet ook diverse conceptnota's voorafgingen. Voor zijn algemene visie verwijst de Vlaamse Ouderenraad naar de voorgaande adviezen in kader van dit traject:

- [Advies 2018/2 op het voorontwerp van decreet betreffende de woonzorg](#)
- [Advies 2018/1 op de conceptnota residentiële ouderenzorg](#)
- [Advies 2017/2 op de conceptnota diensten voor gezinszorg](#)
- [Advies 2016/1 op de conceptnota Vlaams welzijns- en zorgbeleid voor ouderen](#)

De Vlaamse Ouderenraad geeft in dit advies zijn aanbevelingen bij het voorontwerpbesluit bij het woonzorgdecreet. De signalen, expertise en ervaringen van ouderen vormen opnieuw de basis voor dit advies. Gezien de beperkte termijn voor advies in verhouding tot de omvang van het besluit en de bijlagen, bakent de Vlaamse Ouderenraad de scope van dit advies af tot de principes en voorzieningen die aan bod kwamen in het advies op het woonzorgdecreet, met name het stambesluit, de lokale dienstencentra, de diensten voor gezinszorg inclusief de centra voor dagopvang, de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, de centra voor dagverzorging, de centra voor kortverblijf, de groepen van assistentiewoningen, de woonzorgcentra en de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

2. Voorafgaande bedenkingen

Het bestaande uitvoeringsbesluit kreeg een grondige make-over. Vergeleken met zijn voorganger komt het nieuwe uitvoeringsbesluit veel meer tegemoet aan een hedendaagse visie op kwaliteit van leven, wonen en zorg, en lopen ook de principes van keuzevrijheid en persoonlijke autonomie veel meer als rode draad doorheen het uitvoeringsbesluit. Ook het principe van **afgestemde zorg** komt sterker naar

voor. De Vlaamse Ouderenraad verwijst daarbij onder meer naar de bepalingen rond het woonzorgleefplan, de begeleider wonen en leven, de aandacht voor keuzevrijheid, de versterking van de inspraak en de aanscherping van het klachtenbeleid. Daarnaast wordt ook flexibeler ingespeeld op de noden en wensen met betrekking tot de woonzorg, o.a. door nieuwe bijzondere erkenningen te creëren.

Randvoorwaarden

Het nieuwe woonzorgdecreet legt de lat terecht hoog op vlak van kwaliteitsvolle en persoonsgerichte zorg. Dit betekent voor veel voorzieningen een verruiming van hun opdrachten en verplichtingen ter verbetering van de kwaliteit van de woonzorg. Tegelijk is het daarbij belangrijk dat voorzieningen en gebruikers kunnen rekenen op een omkadering die garandeert dat de vooropgestelde verwachtingen en ambities ook effectief op het terrein realiseerbaar zijn. Hiervoor blijven **dringend stappen nodig op vlak van:**

- een correcte financiering en aangepaste personeelsomkadering, die rekening houdt met de toegenomen zorgzwaarte, de bijkomende opdrachten en de omslag van een medisch naar een holistisch model van wonen, leven en zorg.
- de monitoring van zowel de professionele kwaliteit van de woonzorg als de ervaren kwaliteit van leven en zorg bij gebruikers.
- een pertinente en regelmatige inspectie van de toepassing van de erkenningsvoorwaarden en werkingsprincipes bij alle woonzorgvoorzieningen en verenigingen.
- toegang tot coaching en kennisdeling rond alle aspecten van woonzorg. De Vlaamse Ouderenraad pleit hierbij voor een kenniscentrum langdurige zorg.
- het beter informeren en versterken van gebruikers en hun vertegenwoordigers, onder meer op vlak van de nieuwe erkenningsnormen en de rechten die ze hieruit kunnen putten.
- een correcte afstemming tussen vraag en aanbod, op basis van reële woonzorgnoden en -wensen. Naast het lopende onderzoek rond de programmatie ziet de Vlaamse Ouderenraad hier een directe link met het lokaal sociaal beleid en de zorgraden om de lokale noden in kaart te brengen en te bekijken waar er zich hiaten bevinden in het aanbod. Een tijdelijke bijsturing van de programmatie op basis van gebruikerscijfers moet daarbij mogelijk zijn.

Naast de spreiding en afstemming van het aanbod, is ook de **bereikbaarheid van de voorzieningen** zelf een belangrijk gegeven. Het besluit spreekt in deze enkel nog over het 'binnen bereik brengen' van vervoer, wat in het geval van de centra voor dagverzorging een afzwakking betekent ten opzichte van de huidige situatie. Het blijft daarbij zeer onduidelijk wie uiteindelijk garanties zal bieden op beschikbaar, aangepast en betaalbaar vervoer van en naar de diverse woonzorgvoorzieningen. Noch het nieuwe uitvoeringsbesluit, noch de regelgeving in het kader van basisbereikbaarheid of het decreet

Individueel Bezoldigd Personenvervoer geven uitsluitel voor gebruikers. Zowel praktisch als financieel vormt dit voor veel ouderen een substantiële drempel in de toegang tot zorg.

De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat niet elk **gebruikersgericht werkingsprincipe** uit het woonzorgdecreet concreet vertaald werd naar algemene of specifieke erkenningsnormen. Voor de Vlaamse Ouderenraad dienen deze uiteraard wel meegenomen te worden binnen de kwaliteitsmonitoring en de inspectieconcepten.

Bescherming

Nieuw in diverse bijlagen van het ontwerpbesluit is dat initiatiefnemers **geen opname- of ontslagcriteria** mogen hanteren die betrekking hebben op de seksuele oriëntatie en genderidentiteit, de voorkeuren inzake vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg en het dragerschap van micro-organismen waarvoor maatregelen genomen kunnen worden ter preventie van overdracht. De Vlaamse Ouderenraad is tevreden met deze uitbreiding.

Wel wordt bij het criterium 'financiële draagkracht' een uitzondering toegevoegd die verwijst naar stopzetting van de overeenkomst wanneer een gebruiker gedurende 3 maanden de factuur niet betaalt, na ingebrekestelling. De Vlaamse Ouderenraad kan zich vinden in deze uitzondering als ontslagcriterium, maar niet als opnamecriterium. Een eventuele ingebrekestelling of verbreking van een overeenkomst in het verleden mag niet zonder meer tot uitsluiting van de toegang tot zorg in andere woonzorgvoorzieningen kunnen leiden. Het is onvoldoende duidelijk hoe ver het besluit de deur hiervoor openzet.

Voorts vraagt de Vlaamse Ouderenraad dat de voorziening bij ingebrekestelling wegens niet-betaling dient toe te leiden naar de zorgkas en het OCMW, zodat nagegaan kan worden of alle sociale rechten zijn uitgeput en er eventueel financiële ondersteuning of schuldbemiddeling kan opstarten. Dit om te vermijden dat het effectief tot een verbreking van de opnameovereenkomst moet komen.

3. Opmerkingen bij het stambesluit

Inspraak

Als organisatorisch werkingsprincipe is in het woonzorgdecreet bepaald dat elke woonzorgvoorziening de **individuele en collectieve inspraak** van gebruikers moet organiseren. De Vlaamse Ouderenraad stelt evenwel vast dat deze bepaling niet hernomen is in het stambesluit, en op bepaalde vlakken ongelijkmatig is uitgewerkt over de diverse bijlagen.

Hierbij pleit de Vlaamse Ouderenraad ervoor om het principe van individuele en collectieve inspraak in te schrijven in artikel 8 van het stambesluit, ter aanvulling van onder meer het klachtrecht en de tevredenheidsmetingen, en dit vervolgens verder uit te werken per voorziening in de bijlagen. De

Vlaamse Ouderenraad denkt daarbij aan het ontbreken van bepalingen rond collectieve gebruikersparticipatie bij de diensten voor gezinszorg en aan een verduidelijking van de verwachtingen omtrent individuele inspraak bij lokale dienstencentra.

Op vlak van inspraak waardeert de Vlaamse Ouderenraad de opening die gecreëerd wordt ter **versterking van de gebruikersraden**. Ook de **transparantie ten aanzien van gebruikers** wordt op vraag van de Vlaamse Ouderenraad versterkt. Zo verbindt dit besluit de beheersinstantie ertoe om actief te communiceren over de strategische beslissingen die een impact hebben op de dagelijkse werking van het woonzorgcentrum, op de kwaliteit en de kost van het verblijf en op de kwaliteit van de aangeboden zorg en ondersteuning. Hoewel een belangrijke stap vooruit blijft dit laatste een top-down gegeven, en blijft de dialoog met de gebruiker op bestuursniveau rond de aangeboden woonzorg ontbreken. De Vlaamse Ouderenraad pleit daarom voor een vertegenwoordiger van de gebruikers met een raadgevende stem in strategische beslissingen op bestuursniveau. Deze kan een schakelfunctie vervullen tussen bestuur en gebruikers- en familierraad, en bovendien een rol spelen in de vereiste communicatie rond strategische beslissingen ten aanzien van de gebruikers.

Ook wat de **tevredenheidsmetingen** betreft, suggereert de Vlaamse Ouderenraad om enkel het principe in het stambesluit op te nemen, en de periodiciteit en andere modaliteiten nader te duiden in de bijlagen per type voorziening. Zo is nu onvoldoende duidelijk welke elementen minimaal bevestigd dienen te worden, en zou de periodiciteit van de bevestiging best afgestemd zijn op de specificiteit van elke voorziening.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt voorts om naast deze tevredenheidsbevestigingen opnieuw te zorgen voor een externe en gevalideerde **monitoring van de ervaren levenskwaliteit** binnen voorzieningen, in navolging van de Dimarso-enquêtes.

Bestuurlijke weerbaarheid

De vernieuwing van het Woonzorgdecreet betekende ook een belangrijke stap voorwaarts in de voorwaarden voor **financiële en bestuurlijke weerbaarheid en transparantie**. Dit wordt nu geconcretiseerd in een bepaling rond het melden van belangrijke strategische beslissingen die een impact hebben op de structuur, werking en bestuur, aan het Agentschap. In functie van zorgcontinuïteit kan de Vlaamse Ouderenraad dit alleen maar aanmoedigen.

Dagprijs

Met het oog op **transparantie rond dagprijzen en facturatie** is de Vlaamse Ouderenraad tevreden met de wijzigingsbepalingen in het uitvoeringsbesluit VSB (artikels 509/1 en 509/2 en artikel 70 van het stambesluit). Om de transparantie nog te verhogen ten aanzien van gebruikers is ook een gedetailleerde oplijsting van de inhoud van de dagprijs en extra vergoedingen, evenals een

onderscheid tussen de zorg-, woon- en leefkosten aangewezen. Tot slot moet deze informatie ook op de website van de voorziening terug te vinden zijn.

Voor de vermindering van de **dagprijs bij afwezigheid van de bewoner** wordt uitgegaan van 10% van de laagste dagprijs. Het spreekt voor zich dat de verminderde dagprijs voor de bijzondere woongelegenheden voor bewoners met jongdementie en de korting in kader van het infrastructuurforfait hierbij buiten beschouwing dient gelaten te worden. Indien nodig is dit nader te specificeren.

Grensoverschrijdend gedrag

Om **grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van gebruikers** strenger op te volgen, werd **artikel 10** toegevoegd, dat stelt dat een geschreven referentiekader gehanteerd moet worden en dat gebeurtenissen die de zorg en ondersteuning, de gezondheid of de veiligheid van de gebruikers in het gedrang kunnen brengen onmiddellijk aan het agentschap gemeld moeten worden. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om bij dit laatste ook de 'waardigheid' van de gebruikers te vermelden.

4. Bijlage 1 – Lokale Dienstencentra

Het lokaal dienstencentrum krijgt als verbindende, preventieve en laagdrempelige actor in de buurt in artikels 10 en 11 terecht een toeleidings- en brugfunctie toegewezen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om de definitie van deze brugfunctie te verbreden naar: '... in het geval van **drempels**, onduidelijkheden of conflicten waardoor de gebruiker dreigt af te haken'.

Met oog op de rol van het lokaal dienstencentrum in de realisatie van het lokaal sociaal beleid pleit de Vlaamse Ouderenraad voor het invoegen van een bepaling die stelt dat het lokaal dienstencentrum actief aansluiting zoekt bij het **samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal** in de gemeente. Dit kan onder meer in artikel 8 of artikel 11.

De omschrijving van **buurthulp in artikel 12** legt een duidelijk accent op het ondersteunen van de zelfredzaamheid, de autonomie en het dagelijks leven van de gebruiker. Deze bepaling waarborgt voor de Vlaamse Ouderenraad de continuïteit van ondersteuningsvormen die niet langer specifiek vermeld worden, zoals het organiseren van boodschappenhulp voor gebruikers die niet in staat zijn om hun persoonlijke administratieve en huishoudelijke boodschappen te doen.

Via de antennewerking kunnen op decentrale plaatsen opdrachten gerealiseerd worden, waaronder de infrastructuur van andere diensten en voorzieningen. Een uitdaging hierbij wordt de communicatie naar kwetsbare bewoners in de omgeving van de antenne, zodat zij effectief hun weg naar het aanbod vinden. Vanuit dit oogpunt kan het zinvol zijn om in **artikel 14** bij de minimale elementen in het kwaliteitssysteem onderscheid te maken tussen **informatiekanalen naar bestaande gebruikers en informatiekanalen naar kwetsbare bewoners of doelgroepen** in de buurt.

Artikel 15, 3 stelt dat het dienstencentrum de mogelijkheid tot **inspraak in de algemene werking** moet voorzien. De Vlaamse Ouderenraad ziet deze bepaling als aanvullend op de collectieve inspraak via de algemene adviesmomenten, en vraagt dit artikel dan ook te specificeren naar de mogelijkheid tot inspraak van 'individuele' gebruikers in de algemene werking. De Vlaamse Ouderenraad acht het aangewezen om hierbij de concrete verwachtingen ten aanzien van de dienstencentra nader te specificeren.

5. Bijlage 2 – Gezinszorg

Het nieuwe woonzorgdecreet zorgde voor een integratie van aanvullende thuiszorg en logistieke hulp binnen de diensten voor gezinszorg. Vanuit het oogpunt van de gebruiker komt dit tegemoet aan de vraag naar een **minder versnipperd en meer eenvormig zorg- en ondersteuningsaanbod**. Essentieel voor de Vlaamse Ouderenraad blijft dat de diensten voor gezinszorg, ondanks alle hervormingen, een laagdrempelige thuiszorgactor blijven op vlak van beschikbare, betaalbare en kwalitatieve zorg en ondersteuning.

Afgestemde zorg

Individuele inspraak en afgestemde zorg worden voor de diensten voor gezinszorg onder meer geregeld in **artikels 18, 19 en 20**, waarbij er voldoende overleg en persoonlijk contact moet zijn tussen de gebruiker en de dienst voor gezinszorg, onder meer over de inhoud en de uitvoering van het zorg- en ondersteuningsplan. Ook de verschillende bepalingen die refereren naar de opdracht voor de diensten voor gezinszorg om **mantelzorgers te ondersteunen en actief te betrekken** worden gewaardeerd.

Op vlak van **collectieve participatie** binnen de werking van de dienst voor gezinszorg zijn er evenwel geen specifieke bepalingen opgenomen in het besluit, terwijl dit een organisatorisch werkingsprincipe is voor elke woonzorgvoorziening binnen het woonzorgdecreet. De Vlaamse Ouderenraad vraagt een toevoeging aan de minimale te beschrijven procedures in het kwaliteitssysteem (bijlage 2, artikel 27) met 'de procedure voor collectieve participatie van de gebruiker in de werking van de voorziening'. Hoewel de doelgroepen en interventies in de gezinszorg divers zijn, acht de Vlaamse Ouderenraad het toch aangewezen om te zoeken naar methodieken die gebruikers een collectieve stem geven binnen de werking van de dienst voor gezinszorg.

Verder ziet de Vlaamse Ouderenraad ontbrekende elementen in de opsomming van de procedures die minimaal deel uit moeten maken van het **kwaliteitssysteem**, met name een procedure om vanuit klachtenanalyse te komen tot correctieve en preventieve maatregelen, een procedure bij grensoverschrijdend gedrag, een procedure voor vrijheidsbeperkende maatregelen en een procedure voor doorverwijzing. De Vlaamse Ouderenraad vraagt hier een afstemming met de procedures bepaald voor de woonzorgcentra in **artikel 25 van bijlage 11**.

Artikel 17 verwijst naar de **bijdrage** per gepresteerd uur gezinszorg die elke gebruiker betaalt. Naast de gezinssamenstelling wordt daarbij ook rekening gehouden met het inkomen en de zorgintensiteit. De Vlaamse Ouderenraad is **bezorgd om de mogelijke neveneffecten** van dit systeem, waarbij diensten voor gezinszorg *de facto* een financiële incentive krijgen om voorrang te verlenen aan financieel gunstigere zorgprofielen. Gebruikers met minder financiële mogelijkheden of een zwaar zorgprofiel kunnen daardoor te kampen krijgen met langere wachttijden. Voor deze doelgroepen geldt immers een verminderde gebruikersbijdrage. De **financiering** van de diensten voor gezinszorg zou deze **verminderde bijdrage moeten compenseren**.

Bijkomende erkenning voor een centrum voor dagopvang

De Vlaamse Ouderenraad merkt op dat er in **artikel 44** een opening wordt gecreëerd om vanaf een nader te bepalen datum de **openingsuren voor dagopvang** te verruimen naar weekend- en feestdagen. Dit komt uiteraard de zorgcontinuïteit en de ondersteuning van de gebruiker en mantelzorgers ten goede. De Vlaamse Ouderenraad is vragende partij om deze voorlopige bepaling ook in te schrijven bij de centra voor dagverzorging. Deze gebruikers hebben doorgaans zwaardere zorgnoden en hebben, samen met hun mantelzorgers, evenzeer baat bij opvang in het weekend en tijdens feestdagen.

Voor de centra voor dagopvang ligt de nadruk sterk op de **kleinschaligheid en het huiselijke karakter**, wat de Vlaamse Ouderenraad alleen maar kan aanmoedigen. De infrastructuurnormen worden aangepast, met bijzondere aandacht voor veiligheid, privacy en comfort. De praktijk leert evenwel dat de strikte normen op vlak van brandveiligheid en voedselveiligheid initiatieven ter versterking van het huiselijk karakter sterk bemoeilijken. De Vlaamse Ouderenraad vraagt dan ook na te gaan in hoeverre deze versoepeld kunnen worden met oog op kleinschaligheid en het huiselijk karakter.

6. Bijlage 5 – Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds

De Vlaamse Ouderenraad ziet een **afstemming met het mantelzorg- en dementieplan** terugkomen binnen de opdrachten voor de diensten maatschappelijk werk. Dit wordt uitdrukkelijk gewaardeerd.

Integratie opdrachten regionale dienstencentra

De diensten maatschappelijk werk nemen de opdracht van de regionale dienstencentra over om advies en begeleiding te voorzien rond woningaanpassingen, valpreventie, hulpmiddelen en thuiszorgondersteunende technologie. Waar het woonzorgdecreet in artikel 20 echter de opdracht geeft om (alle) gebruikers te adviseren en begeleiden rond **woningaanpassingen**, beperkt **artikel 4, 12°** van dit besluit de doelgroep voor begeleiding rond woningaanpassingen plots tot gebruikers met **'beperkte sociale vaardigheden'**. De Vlaamse Ouderenraad stelt zich vragen bij deze afbakening en vraagt een verruiming van deze bepaling naar alle gebruikers die nood hebben aan begeleiding voor de realisatie van het advies.

Artikel 20 verwijst naar de hulp- en dienstverlening die gratis moet zijn voor de verplichte opdrachten van een dienst maatschappelijk werk, behalve als ze via collectieve werkmethoden worden uitgevoerd. Het is voor de Vlaamse Ouderenraad niet duidelijk of de **advisering en begeleiding** rond woningaanpassingen, hulpmiddelen, valpreventie en thuiszorgondersteunende technologie volgens deze definitie **gratis of betalend** zal zijn.

7. Bijlage 7 – Centrum voor dagverzorging

Voor de centra voor dagverzorging werden de **bepalingen in overeenstemming** gebracht met de geactualiseerde en nieuwe erkenningsvoorwaarden voor de woonzorgcentra en de centra voor herstelverblijf. Naast de specifieke bemerkingen in dit hoofdstuk, verwijzen we voor de overeenkomstige bepalingen naar de adviespunten in hoofdstuk 5 (centra voor dagopvang) en hoofdstuk 10 (woonzorgcentra) van dit advies.

De Vlaamse Ouderenraad vroeg een **aparte programmatie** voor de centra voor dagopvang en centra voor dagverzorging gezien hun complementair karakter en verschillende doelgroep. Als voorlopige tegemoetkoming aan deze vraag is voorzien dat in gemeenten waarbij het programmatiecijfer hoger is dan 1, minstens eerst zowel een centrum voor dagopvang als een centrum voor dagverzorging moet worden voorzien vooraleer aanvullende voorzieningen van hetzelfde type mogelijk zijn.

Voor centra voor dagverzorging gespecialiseerd in **palliatieve zorg** is de programmatie met de huidige vijf centra volledig gerealiseerd. Er is een dringende nood aan een **uitbreiding van dit aanbod**. De Vlaamse Ouderenraad vraagt ook deze centra mee te nemen in de herziening van de programmatiecriteria. Daarnaast is er ook afstemming nodig omtrent de **financiering en omkadering**.

Centra voor dagverzorging kunnen een bijkomende erkenning aanvragen indien ze zorg en ondersteuning aanbieden aan zwaar afhankelijke zorgbehoevende personen. Elk centrum krijgt hiervoor maximum 5 tot 7 erkenningen, wat niet in verhouding staat tot aantal gebruikers met zware zorgnoden. Het blijft een prioritaire vraag van de Vlaamse Ouderenraad om de algemene financiering van centra voor dagverzorging af te stemmen op de **reële zorgzwaarte**. Ook op vlak van personele omkadering is dringend een herziening nodig. Momenteel zijn enkel (para)medische functieprofielen opgenomen in de personeelsvoorwaarden en ontbreekt **een begeleider die de woon- en leefaspecten** ondersteunt, zeker gezien de breedheid aan opdrachten zoals o.a. de integratie in de buurt.

In een **centrum voor dagverzorging** moet de gebruiker **minstens 6 uren en vòòr 12 uur aanwezig zijn** om recht te hebben op een bijzondere erkenning. Voor bepaalde doelgroepen zijn 6 uren te lang en te veel en is er vraag naar meer flexibel gebruik. Sommige mensen moeten bijvoorbeeld in de voormiddag naar het revalidatiecentrum en kunnen pas in de namiddag naar het centrum voor dagverzorging. Wanneer de gebruiker de 6 uur niet haalt of niet vòòr 12 uur aanwezig is, kan het F-forfait niet gefactureerd worden voor die dag. De Vlaamse Ouderenraad vraagt te onderzoeken of de financiering

van het F-forfait losgekoppeld kan worden van de voorwaarde dat de gebruiker minstens 6 uren en voor 12 uur aanwezig moet zijn.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt om de focus op het **huiselijke en kleinschalige karakter** zoals voorzien in de bepalingen voor de centra voor dagopvang, ook door te trekken in de erkenningsvoorwaarden voor de centra voor dagverzorging.

Gebruikers hechten veel belang aan lekkere maaltijden en een gezellig **maaltijdgebeuren**. Artikel 24, 5° verwijst naar de menu die op de dag van het verblijf wordt meegedeeld. Op vraag van gebruikers en in het kader van afgestemde zorg vraagt de Vlaamse Ouderenraad om dit aan te passen naar een wekelijks overzicht voor gebruikers. In functie van betekenisvolle dagbesteding is het ook wenselijk om gebruikers te betrekken bij het hele maaltijdgebeuren, van de voorbereidingen tot de aankleding van de ruimte.

8. Bijlage 8 – Centrum voor kortverblijf

Diverse erkenningsvoorwaarden voor het centrum voor kortverblijf lopen gelijk met deze van de woonzorgcentra. Voor specifieke bemerkingen bij de bepalingen over de individuele zorg en ondersteuning en de kwaliteit ervan verwijzen we naar de adviespunten in hoofdstuk 10 (woonzorgcentra) van dit advies.

Kortverblijf type 1

Een centrum voor **kortverblijf type 1** kan ook uitgebraat worden door een **aangemeld centrum voor herstelverblijf**. Het nieuwe woonzorgdecreet verbiedt voortaan de mogelijkheid tot aanmelding voor deze centra. Indien een centrum voor herstelverblijf niet opteert voor het aanvragen van een erkenning, kan dit een impact hebben op het aanbod en op de zorgcontinuïteit. Dit terwijl de nood aan respijtzorg en een goede spreiding van het aanbod hoog is. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om dit nauwgezet op te volgen en de **impact op het aanbod te bewaken**.

Kortverblijf type 2

Het **centrum voor kortverblijf type 2** is een nieuw type voorziening voor gebruikers vanaf 18 jaar met jongdementie of een levensbedreigende aandoening, die thuis verzorgd worden en frequente zorg en ondersteuning nodig hebben. De diagnose dementie moet via een diagnostisch bilan vastgesteld worden voor de leeftijd van 65 jaar. Ook ouderen kunnen dus tot deze doelgroep behoren. De Vlaamse Ouderenraad heeft enkele vragen en bedenkingen bij de concrete uitwerking van dit type kortverblijf:

- Artikel 62 bepaalt dat het centrum type 2 zelf geen medische, verpleegkundige en paramedische activiteiten of zorg mag uitvoeren. Dit moet opgenomen worden door de

coördinator, de zorgaanbieders uit de thuiszorg en vrijwilligers. Hoe zal dit in de praktijk georganiseerd worden?

- **Artikel 68** verwijst naar de aspecten waarrond het centrum voor kortverblijf type 2 een beleid moet voeren. Gezien de specificiteit van beide doelgroepen, vraagt de Vlaamse Ouderenraad een nadere afstemming met de aspecten die uitgebreider beschreven staan in **artikel 26 van bijlage 11**. Onder meer dementiezorg, omgaan met gedragsproblemen, de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen, ondervoeding, individuele en collectieve participatie en het wonen en leven zijn essentieel om een kwalitatieve woonzorg en ondersteuning te kunnen garanderen aan gebruikers van dit type kortverblijf.
- **Afdeling 5** bevat de voorwaarden voor de **personeelsomkadering**. Er wordt één voltijds coördinator voorzien en verder steunt de omkadering op thuiszorgaanbieders en vrijwilligers. **Artikel 89** stelt dat er 24u op 24u en gedurende de hele week een vrijwilliger aanwezig moet zijn. Gezien de vaak complexe en zware zorg- en ondersteuningsnoden binnen dit type van kortverblijf is de Vlaamse Ouderenraad bezorgd over de haalbaarheid hiervan.
- Het centrum moet een **basisopleiding** voorzien voor de vrijwilligers, zoals beschreven in **artikel 90**. Gezien de specificiteit van de doelgroepen vraagt de Vlaamse Ouderenraad om de inhoud van de basisopleiding te verbreden naar ‘**aangepaste communicatie en omgang met de gebruiker en mantelzorger gericht op de specificiteit van de doelgroep van het kortverblijf**’. Dit type kortverblijf zou een antwoord kunnen bieden op de nood aan gepaste respijtzorg voor mensen met frontotemporale dementie. Het zou daarom jammer zijn moest de haalbaarheid in het gedrang komen door een gebrek aan een sterke professionele en informele omkadering.

9. Bijlage 10 – Groepen van assistentiewoningen

Naast de bemerkingen in dit hoofdstuk, verwijzen we voor de artikels die overeenkomstig zijn met de woonzorgcentra naar de adviespunten in hoofdstuk 10 (woonzorgcentrum) van dit advies.

Bescherming bij stopzetting/niet-erkenning

Het nieuwe woonzorgdecreet en het bijhorende besluit zetten duidelijke stappen vooruit ter bescherming van de gebruikers van assistentiewoningen. Via de voorafgaande vergunning wordt nu ook een duidelijke termijn van 5 jaar gesteld waarbinnen de initiatiefnemer een erkenning moet aanvragen. Toch blijft de Vlaamse Ouderenraad nog fundamentele gebreken zien in de **bescherming van de gebruikers**.

Fiscale regelgeving bepaalt dat een assistentiewoning gekocht kan worden aan een **btw-tarief van 12%**, mits deze gedurende 15 jaar aangewend wordt als deel van een erkende groep van assistentiewoningen. Indien de initiatiefnemer zijn verbintenis echter niet nakomt en geen erkenning

aanvraagt, overgaat tot vrijwillige stopzetting van de activiteiten of gedwongen wordt tot sluiting, bevindt de bewoner/koper zich in een volledig machteloze en onbeschermd positie, en wordt deze geconfronteerd met bijkomende btw-kosten die tot tienduizenden euro's kunnen bedragen. Voor de Vlaamse Ouderenraad is het dan ook fundamenteel dat in het besluit een bescherming voor de koper ingebouwd wordt die **garanties biedt omtrent het verlaagd btw-tarief**, bijvoorbeeld door de mogelijkheid om eventuele btw-kosten die het gevolg zijn van een beslissing tot niet-aanvraag van erkenning, een vrijwillige stopzetting of een gedwongen sluiting te kunnen verhalen op de verantwoordelijke partij.

Vanuit deze bezorgdheid vraagt de Vlaamse Ouderenraad ook dat bij **niet-aanvraag van een erkenning** binnen de termijn van de voorafgaande vergunning of bij vrijwillige stopzetting de bewoner de overeenkomst moet kunnen verbreken met onmiddellijk einde van de schriftelijke opnameovereenkomst de dag nadat de bewoner de voorziening verlaat, zonder verdere opzeggingstermijn.

Artikel 19 stelt dat de initiatiefnemer er bij vrijwillige stopzetting toe gebonden is om de bewoner toe te leiden naar een **passend verblijf**. De Vlaamse Ouderenraad vraagt deze bepaling ook toe te passen op situaties van opgelegde sluiting (**artikel 18**): ook in dat geval moet de initiatiefnemer gebonden zijn tot toeleiding naar een passend verblijf.

Ontslag en overzetting

Beslissingen omtrent **ontslag en overplaatsing** wegens ernstig storend gedrag of uit gezondheidsoverwegingen moeten weloverwogen genomen worden. Wanneer er naast de huisarts ook andere zorgaanbieders betrokken zijn bij de zorg voor een bewoner, dienen deze voor de Vlaamse Ouderenraad altijd via multidisciplinair overleg betrokken te worden bij deze beslissing. De Vlaamse Ouderenraad vraagt dan ook om in **artikel 15** de woorden 'als dat relevant is' te schrappen.

Tegelijk stelt de Vlaamse Ouderenraad zich de vraag hoe dit artikel van toepassing is wanneer de bewoner tevens **eigenaar** is van de **assistentiewoning**. Hoe verhouden de bepalingen rond ontslag omwille van storend gedrag of rond niet-betaling van facturen zich tot **het recht op eigendom**? Dient dit niet nader geduid te worden in het besluit?

Bescherming van het recht op wonen

In de private huur kan alleen de vrederechter beslissen om een huurovereenkomst te ontbinden. Clausules in de huurovereenkomst die bepalen dat het contract automatisch van rechtswege eindigt als een van beide partijen zijn verplichtingen niet nakomt, zijn niet rechtsgeldig. De **rechten van huurders van assistentiewoningen** worden in dit ontwerp van besluit aanzienlijk minder beschermd. Volgens de bepalingen kan de overeenkomst immers al na drie maanden niet-betaling eenzijdig ontbonden worden (mits ingebrekestelling). Gezien assistentiewoningen een courante en vrij

genormaliseerde woonvorm zijn, stelt zich de vraag of dit verschil in rechtsbescherming als huurder/bewoner in kader van het **recht op wonen** voldoende te rechtvaardigen valt.

Hoe dan ook pleit de Vlaamse Ouderenraad ervoor dat de beheersinstantie de gebruiker bij ingebrekestelling wegens niet-betaling moet **toeleiden naar zorgkas en OCMW**, teneinde een stopzetting van de overeenkomst te vermijden (zie adviespunten stambesluit).

Dagprijs

Artikel 22 bepaalt welke kosten de dagprijs minimaal dekt, met daarin onder meer een onderscheid tussen het beantwoorden van de noodoproepen en het bieden van crisiszorg. De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat er daarbij onduidelijkheid bestaat omtrent de **vaststelling van de noodsituatie** ter plaatse die daarbij soms nodig is. In de praktijk leidt dit tot uiteenlopende interpretaties. De Vlaamse Ouderenraad pleit er daarom voor dat de zinsnede over het beantwoorden van de oproep uitgebreid wordt met 'en, indien nodig, de vaststelling van de noodsituatie ter plaatse'.

Gebruikersraad

Een **gebruikersraad** van een groep voor assistentiewoningen moet - wanneer nodig - de mogelijkheid hebben om in beslotenheid, zonder aanwezigheid van de beheersinstantie of de woonassistent, te overleggen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om **artikel 28 §1** aan te passen, en daarbij op te nemen dat de beheersinstantie en de woonassistent gevraagd kunnen worden om de vergaderingen van de raad bij te wonen.

In datzelfde artikel vraagt de Vlaamse Ouderenraad om bij het **terugkoppelen over de opvolging** van de opmerkingen en suggesties van de gebruikersraad de woorden 'als dat mogelijk is' te schrappen.

Ligging

De **checklist assistentiewoningen** van de Vlaamse overheid schuift als een van de eerste criteria naar voor dat een assistentiewoning op wandelafstand van basisdiensten en voorzieningen moet liggen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt dit dan ook toe te voegen aan **artikel 36** met betrekking tot de **ligging van het gebouw**.

10. Bijlage 11 – Woonzorgcentrum

Deze bijlage bevat een integratie van de bepalingen voor woonzorgcentra met een bijkomende erkenning en de sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen waarbij enkele nieuwe verplichte procedures zoals de toepassing van **vrijheidsbeperkende maatregelen, grensoverschrijdend gedrag en geneesmiddelenmanagement** werden toegevoegd. Het valt daarbij ook toe te juichen dat heel wat bepalingen nu generiek van toepassing zijn voor alle bewoners in woonzorgcentra en niet enkel voor

de woongelegenheden met een bijkomende erkenning. Het gaat daarbij onder meer om bepalingen rond individuele zorg en ondersteuning, opmaak van het woonzorgleefplan, verplichte samenwerkingsverbanden, vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg.

Rechten en plichten

Artikel 6 stelt dat de grootst mogelijke vrijheid gegarandeerd moet worden. Naast de organisatorische redenen komen nu ook **medische redenen** in aanmerking om de vrijheid van een bewoner te beperken. De bisnota geeft de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen bij personen met dementie als voorbeeld. Voor de Vlaamse Ouderenraad is de term 'medische redenen' voor te veel interpretaties vatbaar waardoor bewoners onvoldoende garanties krijgen dat hun recht op vrijheid wordt gerespecteerd. De Vlaamse Ouderenraad vraagt een **scherpere definiëring** van de medische redenen. Louter de diagnose van dementie kan daarbij alleszins niet volstaan. Voor de Vlaamse Ouderenraad kan vrijheidsbeperking enkel toegepast worden als uitzonderingsmaatregel, nadat alle oorzaken van gedrag onderzocht zijn en een andere aanpak en alternatieven uitgeprobeerd werden.

Objectieve en transparante informatie

Artikels 7 en 8 benadrukken sterk de **communicatie** ten aanzien van de bewoners. Er werd onder meer toegevoegd dat het woonzorgcentrum bij opname en in elke fase van het zorg- en ondersteuningsproces op een **objectieve en transparante manier informatie moet verschaffen**. De Vlaamse Ouderenraad verwijst ook naar de bepalingen in het decreet en uitvoeringsbesluit VSB waarbij het woonzorgcentrum verplicht wordt om de **referentiepersoon dementie** kenbaar te maken en de **intentieverklaring** rond vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg en het beleid rond dementie te publiceren in een onthaalbrochure en op de website. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om te verwijzen naar deze verplichting in dit ontwerpbesluit.

Schriftelijke opnameovereenkomst

De schriftelijke opnameovereenkomst wordt verplicht uitgebreid met diverse elementen. Daarbij onder meer een verklaring in eer en geweten van de bewoner of zijn vertegenwoordiger dat ze correcte informatie verschaffen aan het woonzorgcentrum. Bij fouten of onregelmatigheden ten gevolge van opzettelijk verzwijgen of opzettelijk onjuist mededelen van informatie, wordt de bewoner of vertegenwoordiger **aansprakelijk gesteld**. De Vlaamse Ouderenraad benadrukt dat deze aansprakelijkheid enkel kan gelden voor zover de betreffende informatie die niet valt onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming, en vraagt dit ook zo te specificeren in het besluit.

Net zoals bij een groep van assistentiewoningen verbindt ook de beheersinstantie van het woonzorgcentrum zich ertoe om bij een **vrijwillige stopzetting** samen met de bewoner, zijn vertegenwoordiger of mantelzorger te zoeken naar een **passend verblijf**. We zijn ook hier vragende partij om deze verbintenis **door te trekken bij een sluiting opgelegd door de overheid**.

Artikel 19 verwijst naar de termijn die de nabestaanden krijgen om de kamer te ontruimen na het overlijden van de bewoner. De Vlaamse Ouderenraad vraagt een verruiming van deze bepaling naar 'minimaal vijf dagen en zeker tot en met het eerstvolgende weekend'.

Interne afsprakennota

De interne afsprakennota bevat afspraken omtrent de rechten en plichten van de voorziening en de gebruiker en dient als richtlijn om het leven, wonen en de zorg in de voorziening vlot te organiseren. De Vlaamse Ouderenraad is tevreden dat enkele **nieuwe gebruikersgerichte elementen verplicht** deel uitmaken van de interne afsprakennota. Het gaat onder meer om de organisatie van activiteiten voor zelfontplooiing, het stimuleren van sociale contacten, zinvolle dagbesteding, de wijze waarop de bewoner, zijn vertegenwoordiger en mantelzorgers betrokken worden bij de opmaak en de evaluatie van het woonzorgleefplan, en de wijze waarop collectieve participatie in de voorziening wordt georganiseerd.

Artikel 13 bepaalt dat wijzigingen aan de interne afsprakennota vooraf meegedeeld moeten worden en ten vroegste 30 dagen na kennisgeving in werking kunnen treden. De Vlaamse Ouderenraad vraagt hierbij een toevoeging dat de **gebruikers- en familiaaraad geconsulteerd worden** alvorens er wijzigingen worden aangebracht. We verwijzen hierbij naar de bepalingen rond het actief communiceren en betrekken van gebruikers, vertegenwoordigers en familieleden bij beslissingen die een impact kunnen hebben op de organisatie en dagelijkse werking. De Vlaamse Ouderenraad vraagt deze toevoeging ook op te nemen in **artikel 12, bijlage 10**

Bepalingen over de inhoud en de kwaliteit van zorg en ondersteuning

De minimale te beschrijven **procedures in het kwaliteitssysteem** ondergingen een grondige actualisatie. De Vlaamse Ouderenraad is tevreden met de toevoeging van de procedures rond vrijheidsbepalende maatregelen en grensoverschrijdend gedrag bij de primaire processen. Daarbij is de procedure om de inhoud van het kwaliteitshandboek te plannen, uit te voeren en bij te sturen essentieel om te zorgen dat het handboek op een actieve en dynamische manier gebruikt wordt in de voorziening.

De Vlaamse Ouderenraad is ook zeer tevreden met de uitbreiding van de aspecten waarrond het woonzorgcentrum een **beleid** moet voeren. **Artikel 26** sluit zeer nauw aan bij de gebruikersgerichte werkingsprincipes in het Woonzorgdecreet, waarbij niet langer de zorg, maar ook het wonen en leven bijzondere aandacht krijgen. De procedures moeten op systematische wijze uitgewerkt worden en in overeenstemming zijn met de praktijk. Ook de gedragenheid door alle medewerkers is cruciaal.

De voorwaarden betreffende de individuele zorg en ondersteuning en de kwaliteit ervan werden geactualiseerd, breder gespecificeerd en uitgebreid. De Vlaamse Ouderenraad heeft hierbij nog enkele

suggesties en bedenkingen om de zorg nog meer af te stemmen op de noden en voorkeuren van de gebruiker:

- **3° paramedische zorg en ondersteuning:** ergotherapeutische behandelingen worden in een woonzorgcentrum niet voorgeschreven door een arts en bovendien gaat het niet om strikte therapeutische behandelingen, maar over het samen zoeken naar betekenisvolle dagbesteding, het stimuleren van de zelfredzaamheid en het ondersteunen van het wonen en leven. Voor de Vlaamse Ouderenraad moeten logopedische-, ergo-, of kinesitherapeutische ondersteuning standaard deel uitmaken van de dagelijkse zorg voor alle bewoners. We vragen een aanpassing van a) met 'minimaal' de door de arts voorgeschreven logopedische en/of kinesitherapeutische behandelingen en b) schrapping van het woord 'noodzakelijke'.
- **Punten 4° en 6°** beantwoorden aan de noden die er zijn met betrekking tot het ondersteunen van de psychosociale, agogische en existentiële aspecten en het stimuleren van sociale contacten. Momenteel wordt hier te weinig op ingezet. De Vlaamse Ouderenraad vraagt ook een weerspiegeling hiervan in de **financiering en de personeelsnormen** die momenteel geactualiseerd worden.
- **7° individuele of collectieve dagbesteding:** de Vlaamse Ouderenraad stelt de volgende toevoeging voor: 'het woonzorgcentrum betreft alle personeelsleden bij het zoeken naar en aanbieden van zinvolle dagbesteding en het begeleiden van het wonen en leven'.

Voor elke bewoner wordt een **geïndividualiseerd woonzorgleefplan** opgesteld met daarin onder meer de persoonlijke wensen en verwachtingen op vlak van wonen, leven en zorg, vertaald in duidelijke afspraken rond zaken als zorg, vrijetijdsbesteding en voedingsgewoonten. Periodiek wordt er overlegd met de bewoner of zijn vertegenwoordiger en eventueel de mantelzorgers. De Vlaamse Ouderenraad ziet hier de directe link met persoonsgerichte, afgestemde zorg. Om te garanderen dat de Zorginspectie zicht krijgt op in hoeverre het woonzorgleefplan effectief opgevolgd, uitgevoerd en bijgestuurd wordt in overleg met de bewoner, stelt de Vlaamse Ouderenraad een **aanpassing van artikel 31** voor: *'Er wordt periodiek, gestructureerd en in voorkomend geval op interdisciplinaire wijze overlegd over de inhoud en de realisatie van het woonzorgleefplan met de bewoner of zijn vertegenwoordiger en, als door de bewoner dat wil, met zijn mantelzorg(er)s. Indien nodig wordt het woonzorgleefplan op basis van dat overleg aangepast en bijgestuurd.'*

De Vlaamse Ouderenraad heeft ook enkele suggesties met betrekking tot de bepalingen over de voorwaarden voor de **organisatie en werking** van het woonzorgcentrum:

- **Artikel 32:** De Vlaamse Ouderenraad pleit ook hier om de rode draad van afgestemde zorg door te trekken en bewoners te betrekken bij de **organisatie van de maaltijden** (cfr. hoofdstuk 7, centrum voor dagverzorging)

- **Artikel 34** gaat over de organisatie van vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg. Deze bepalingen zijn een waardevolle toevoeging aan de erkenningsvoorwaarden, maar ook hier vraagt de Vlaamse Ouderenraad een **weerspiegeling in de financiering**. Het is nu onmogelijk om een palliatieve zorgcultuur uit te bouwen en hierop in te zetten met een financiering van **amper € 0,35** per verblijfsdag per bewoner.
- **Artikel 37** verwijst naar de samenwerkingsverbanden die initiatiefnemers moeten sluiten, onder meer met een erkende geriatrische dienst van één of meerdere ziekenhuizen, een palliatief netwerk of erkende dienst voor palliatieve zorgen en een regionaal platform voor ziekenhuishygiëne. Vooral deze laatste samenwerking duidt op een erg medisch-georiënteerde benadering, terwijl er ook nood is aan **intersectorale samenwerkingsverbanden** met o.a. diensten voor gezinszorg, centra voor geestelijke gezondheidszorg, psychiatrische ziekenhuizen en voorzieningen voor personen met een handicap, zowel voorafgaand als doorheen het verblijf.

Collectieve inspraak en klachtenbehandeling

De voorwaarden wat betreft de collectieve inspraak en **klachtenbehandeling** werden geactualiseerd en uitgebreid in **artikel 41**. Op vraag van de Vlaamse Ouderenraad worden woonzorgcentra verplicht om een gebruikersraad én een familieraad te organiseren. Nieuw is ook dat op vraag van een gebruiker een vertegenwoordiger van een lokale ouderenraad of een vereniging voor mantelzorgers en gebruikers deel kan uitmaken van de gebruikersraad.

Vele **gebruikersraden** zijn momenteel een forum waar opmerkingen en suggesties rond activiteiten, maaltijden en praktische problemen aan bod komen. De organisatie van de woonzorg, de resultaten van kwaliteitsmetingen of inspecties, de inrichting en infrastructuur, belangrijke budgettaire beslissingen, de dagprijzen, ... worden nog te weinig teruggekoppeld naar de gebruikersraad. Eerder in dit advies suggereerden we ook al dat gebruikers- en familieraden bijvoorbeeld voor wijzigingen aan de interne afsprakennota geconsulteerd moeten worden, om een eenzijdige aanpassing zonder overleg te vermijden. Ook een **directe link** tussen de gebruikers- en familieraad en de raad van bestuur blijft voor de Vlaamse Ouderenraad fundamenteel.

Het woonzorgcentrum moet kunnen aantonen dat de **opmerkingen en suggesties** die aan bod kwamen in de gebruikers- en familieraad worden gehoord en opgevolgd en teruggekoppeld naar de gebruikers en de familie. Net zoals bij de groepen van assistentiewoningen vraagt de Vlaamse Ouderenraad om de zinsnede '**als dat mogelijk is**' te schrappen in **artikel 41 §2**.

De Vlaamse Ouderenraad stelt een versterking van de gebruiker op vlak van **klachtenbehandeling** vast. Het gevolg dat aan een klacht wordt gegeven, moet rechtstreeks en binnen de voorziene termijn meegedeeld worden aan de indieners. Tegelijk moet het woonzorgcentrum op basis van een

periodieke analyse van de klachten moet het woonzorgcentrum ook **correctieve en preventieve maatregelen** formuleren.

Personeelsomkadering

Op vlak van personeelsomkadering worden een aantal kleine wijzigingen uitgevoerd. De Vlaamse Ouderenraad heeft hierbij enkele bemerkingen:

- **Artikel 45:** Een directeur die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding moet minimaal in het bezit zijn van een bachelor diploma. De Vlaamse Ouderenraad mist hierbij **uitgebreidere vormingsvereisten**. Deze worden bijvoorbeeld wel uitgewerkt voor de coördinerend en raadgevend arts in **artikel 65**. De Vlaamse Ouderenraad vraagt tevens een minimum competentieprofiel voor de directie van een woonzorgcentrum. Ze zijn immers eindverantwoordelijke voor de aansturing van het beleid en de naleving en toepassing van de erkenningsnormen op de werkvloer.
- **Artikel 48:** Wat betreft de **nachtdiensten** worden ook een aantal toevoegingen gedaan. Voor de Vlaamse Ouderenraad is het essentieel dat permanentie ten allen tijde verzekerd wordt in het woonzorgcentrum, vooral in die voorzieningen die er de noodoproepen van assistentiewoningen bijnemen.
- **Artikel 49:** Ook het onderhouds- en keukenpersoneel zal 8 uren **bijscholing** moeten volgen over de periode van maximaal 2 jaren. Voor de Vlaamse Ouderenraad zijn hierbij niet enkel functiespecifieke bijscholingen van belang, maar ook vormingen over het omgaan met bewoners, palliatieve zorgcultuur, dementie, afgestemde woonzorg en ondersteuning, ...
- **Artikel 62:** De Vlaamse Ouderenraad waardeert de mogelijkheid die gecreëerd wordt om naast het verplicht aantal van 5 voltijds equivalenten van verpleegkundigen per 30 bewoners iemand met een diploma in een zorg- of welzijnsdomein aan te stellen als **teamverantwoordelijke**. Ook de aandacht voor de woon- en leefaspecten in het takenpakket van de hoofdverpleegkundige of teamcoördinator wordt geapprecieerd (artikel 64).

Voorwaarden voor de infrastructuur

In de **vernieuwe voorwaarden voor de infrastructuur** is er onder meer aandacht voor de woon- en leefaspecten en de integrale toegankelijkheid. Voor de Vlaamse Ouderenraad is het van belang dat woonzorgcentra maximaal inzetten op **huiselijkheid en kleinschaligheid** (ook buiten het kader van de bijkomende en bijzondere erkenningen). In de praktijk is er een spanningsveld met de brandveiligheids- en voedselveiligheidsnormen. De Vlaamse Ouderenraad vraagt om deze normen te herzien zodat voorzieningen niet belemmerd worden in hun initiatieven rond kleinschalig wonen en het creëren van een aangename en huiselijke omgeving.

Woonzorgcentra kunnen onder bepaalde voorwaarden een beroep doen op een **infrastructuurforfait** van 5 euro per woongelegenheden, per verblijfsdag. Hier herhalen we nogmaals het grote verschil met de sector voor personen met een handicap waarbij dit infrastructuurforfait wordt bepaald op basis van de zorgbehoefte en dus mee-evolueert.

Bijzondere erkenning voor personen met jongdementie

De Vlaamse Ouderenraad waardeert de initiatieven die genomen worden ter ondersteuning van mensen met jongdementie. Nieuw is dat woonzorgcentra met een **bijkomende erkenning** voor ten minste 5 en maximaal 12 woongelegenheden een bijzondere erkenning voor personen met **jongdementie** kunnen krijgen. Momenteel hebben we weinig zicht op de reële noden en de vraag naar een verblijf in een woonzorgcentrum. De Vlaamse Ouderenraad vraagt daarom om binnen afzienbare tijd de voorziene erkende capaciteit te evalueren, bij voorkeur als onderdeel van de **uitwerking van een breder beleidskader rond de ondersteuning van personen met jongdementie**.

Eén van de voorwaarden uit **artikel 70** om in aanmerking te komen voor de opname in een woonzorgcentrum was naast de diagnose jongdementie, een afhankelijkheids categorie Cd of D en de nood aan intensieve interdisciplinair zorg en ondersteuning. In een recent besluit van de Vlaamse regering werd dit aangepast naar afhankelijkheids categorie B of Cd, gezien enkel zij momenteel in aanmerking komen voor een opname in een woonzorgcentrum met een bijkomende erkenning. De Vlaamse Ouderenraad blijft evenwel pleiten voor een algemene uitbreiding van de **RVT-omkadering naar bewoners met een D-profiel**.

Diverse erkenningsvereisten (**artikels 69, 71, 72 en 73**) voor de bijzondere erkenning jongdementie zouden volgens de Vlaamse Ouderenraad **eigenlijk voor alle bewoners moeten gelden**: op kleinschalige wijze het groepswonen realiseren, integrale zorg en ondersteuning bieden, intensieve samenwerking met andere relevante welzijns- en gezondheidsactoren, overleg met gebruiker mantelzorgers en familie rond het begeleidingsplan en de zorg- en ondersteuningsdoelstellingen. Ook moet het de ambitie zijn om de gefinancierde personele omkadering van onder meer een psycholoog of maatschappelijk werker naar alle bewoners in het woonzorgcentrum uit te breiden.

11. Bijlage 12 – Verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

Het takenpakket van de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers wordt **sterk uitgebreid**. Enkel al naar aanleiding van dit ontwerpbesluit stelt de Vlaamse Ouderenraad vast dat ze meer bijeenkomsten moeten organiseren, hun vertegenwoordigingen en belangenbehartiging moeten uitbreiden en mantelzorgers actiever begeleiden en ondersteunen. Verwijzend naar **bijlage 11, artikel 41** kunnen verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers gevraagd worden om de belangen van bewoners in woonzorgcentra en groepen van assistentiewoningen te behartigen door deel te nemen aan de gebruikersraad.

Daarnaast zijn er nog vele andere trajecten parallel lopend, waar ook de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers een belangrijke rol spelen. Zo nemen ze mee de vertegenwoordiging van gebruikers en de mantelzorgers op in de zorgraden van de eerstelijnszones en krijgen ze in samenwerking met de andere woonzorgvoorzieningen de opdracht toegewezen om mee te bouwen aan buurtgerichte zorg.

Om al deze bijkomende opdrachten waar te kunnen maken, is het essentieel dat er bijkomende middelen en personeel voorzien worden voor de verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

Goedgekeurd door de algemene vergadering op 27 maart 2019.

Jul Geeroms
Voorzitter

Nils Vandenweghe
Directeur

Consider a particle of mass m moving in a one-dimensional potential $V(x)$. The Hamiltonian is $H = \frac{p^2}{2m} + V(x)$. The energy eigenstates $\psi_n(x)$ are solutions of the Schrödinger equation $H\psi_n = E_n\psi_n$. The energy levels E_n are given by $E_n = \int_{-\infty}^{\infty} \psi_n^* H \psi_n dx$.

The expectation value of the energy in the state ψ_n is $\langle E \rangle = \int_{-\infty}^{\infty} \psi_n^* H \psi_n dx = E_n$.

For a given potential $V(x)$, the energy levels E_n are determined by the boundary conditions $\psi_n(x) \rightarrow 0$ as $x \rightarrow \pm\infty$.

The wavefunction $\psi_n(x)$ is normalized such that $\int_{-\infty}^{\infty} |\psi_n(x)|^2 dx = 1$.

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van
persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2019/06 van 29 april 2019
betreffende

tekst	het ontwerp van besluit
van	van de Vlaamse Regering
titel	betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers
roepnaam	
datum	zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 8 februari 2019

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Jo Vandeurzen, Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, ontvangen door de federale Gegevensbeschermingsautoriteit op 28 februari 2019 en aan de VTC overgemaakt voor verdere behandeling op 2 april 2019.

Brengt op 29 april 2019 het volgende advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna "de aanvrager") verzoekt op 28 februari 2019 om het advies van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit over een ontwerp van besluit betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers (hierna "het Ontwerp"¹).
2. Aangezien de VTC sinds 29 maart 2019 op grond van artikel 10/4, §1 van het e-govdecreet bevoegd is om adviezen te verlenen, heeft de Gegevensbeschermingsautoriteit de adviesvraag overgemaakt aan de VTC voor verdere behandeling.
3. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hier toe beperkt.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

Voorafgaande toelichting

4. Voorliggend Ontwerp is een van de drie besluiten² die genomen worden ter uitvoering van het decreet van 15 februari 2019 betreffende de woonzorg (hierna "woonzorgdecreet"). De VTC stelt vast dat het woonzorgdecreet al een degelijke rechtsbasis vormt voor de verwerking van persoonsgegevens, conform het advies nr. 49/2018 van 13 juni 2018 van de Gegevensbeschermingsautoriteit. De bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens worden in het voorliggende Ontwerp verder uitgewerkt.
5. Het Ontwerp vervangt integraal het bestaande besluit van de Vlaamse Regering 24 juli 2009 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, wat de leesbaarheid ten goede komt.
6. Het Ontwerp bestaat uit een stambesluit met 14 bijlagen waarin per soort van voorziening de specifieke erkenningsvoorwaarden worden opgesomd.
7. In artikel 59 van het woonzorgdecreet worden volgende elementen, na advies van de bevoegde toezichhoudende autoriteit, overgelaten aan de Vlaamse Regering:
 - de Vlaamse Regering kan de lijst van gegevens die door de woonzorgvoorzieningen, verenigingen en partnerorganisaties worden verwerkt voor het bevoegdheden en taken, nader preciseren (artikel 59, §4, tweede lid, woonzorgdecreet);
 - de Vlaamse Regering specificeert welke personen of instanties toegang hebben tot de gezondheidsgegevens, vermeld in artikel 4, 15), AVG (artikel 59, §3, tweede lid, woonzorgdecreet).- de Vlaamse Regering bepaalt (artikel 59, §4, derde lid, woonzorgdecreet):
1° de regels voor en de wijze van verwerking van de gegevens;

¹ Overeenkomstig artikel 17 van het Ontwerp zal het besluit aangehaald worden als: "Besluit Gegevensverwerking Toelagen Gezinsbeleid".
² De nota aan de Vlaamse Regering verduidelijkt dat de andere twee besluiten van de Vlaamse Regering op een later tijdstip worden voorgesteld.

- 2° de termijn gedurende welke de verwerkte persoonsgegevens maximaal zullen worden bewaard;
- 3° de instanties waaraan de persoonsgegevens zullen worden verstrekt;
- 4° de vorm waarin en de wijze waarop gegevens worden uitgewisseld.
- de Vlaamse Regering bepaalt (artikel 59 § 5, tweede lid, woonzorgdecreet), voor wat betreft de verwerking van persoonsgegevens van de gebruiker en van de personeelsleden en bestuurders door het agentschap Zorg en Gezondheid en door het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:
- 1° welke gegevens, inclusief gezondheidsgegevens, vermeld in artikel 4, 15) AVG, worden verzameld;

- 2° de regels voor en de wijze van verwerking van de gegevens;
- 3° de termijn gedurende welke de verwerkte persoonsgegevens maximaal zullen worden bewaard;
- 4° de instanties waaraan de persoonsgegevens zullen worden verwerkt;
- 5° de vorm waarin en de wijze waarop gegevens worden uitgewisseld.
- de Vlaamse Regering bepaalt welke technische en organisatorische maatregelen de verwerkingsverantwoordelijke moet treffen ter bescherming van de persoonsgegevens, conform artikel 32 AVG (artikel 59, §6, tweede lid, woonzorgdecreet).

8. Over het algemeen beoordeelt de VTC de tekst van het Ontwerp als zeer positief omdat heel wat elementen betreffende de verwerking van persoonsgegevens gedetailleerd zijn uitgewerkt. De VTC ziet het grootste knelpunt en tegelijk ook de grootste uitdaging in het voorzien van de vereiste technische en organisatorische maatregelen ter bescherming van de persoonsgegevens (luik II.1.7).

9. Onderstaand advies zal eerst dieper ingaan op de relevante bepalingen m.b.t. de verwerking van persoonsgegevens in het Stambesluit. Nadien komen de 14 bijlagen aan bod.

II.1. BESPREKING STAMBESLUIT

1. Doelbinding

10. Volgens artikel 5.1.b), AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
11. Artikel 3, tweede lid van het woonzorgdecreet legt het algemene doeleinde vast dat woonzorgvoorzieningen en verenigingen dienen na te streven, met name het waarborgen van de autonomie en de levenskwaliteit van de 'gebruiker'. Hoofdstuk II van het decreet omschrijft ook de doelstellingen en opdrachten van de verschillende types woonzorgvoorzieningen en verenigingen.
12. Artikel 59 van het woonzorgdecreet legt de basis voor de verwerking van persoonsgegevens door enerzijds de woonzorgvoorzieningen, verenigingen en partnerorganisaties en anderzijds door het agentschap Zorg en Gezondheid en door het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het decreet omschrijft de doeleinden waarvoor de woonzorgvoorzieningen, verenigingen en partnerorganisaties de gegevens over hun gebruikers verwerken.
13. Het Ontwerp omschrijft nader de verplichtingen die gelden voor de gegevensverwerking van persoonsgegevens van de gebruiker en van persoonsgegevens van de personeelsleden en bestuurders door de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties en projecten (artikel 12, §4, Ontwerp). Daarnaast worden ook aan het agentschap en de zorginspectie verplichtingen opgelegd

voor de gegevensverwerking van persoonsgegevens van de gebruiker en van persoonsgegevens van de personeelsleden en bestuurders (artikel 12, §2, Ontwerp).

14. Daarnaast worden in sommige bijlagen nog specifieke taken vermeld (bv. artikel 12, bijlage 2).
15. De VTC is van oordeel dat deze doeleinden beantwoorden aan het krachtens artikel 5.1.b), AVG vereiste welbepaald en uitdrukkelijk omschreven doeleinde.

2. Regelgevende grondslag

16. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrondslag in de zin van artikel 6 AVG. Bovendien is de verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, waaronder gegevens over gezondheid, volgens artikel 9.1. AVG, principieel verboden. Dit verbod is niet van toepassing als de verantwoordelijke van de verwerking zich kan beroepen op één van de rechtvaardigingsgronden van artikel 9.2. AVG.

17. Artikel 59, §3 van het woonzorgdecreet bepaalt uitdrukkelijk dat de verwerking van persoonsgegevens gebaseerd is op artikel 6.1, e) AVG (vervulling van een taak van algemeen belang) en op artikel 10 AVG (strafrechtelijke gegevens). Dit artikel bepaalt ook dat de verwerking van gegevens over de gezondheid, vermeld in artikel 9.1. AVG, hun rechtsgrond vinden in artikel 9.2, h) AVG³. Wat betreft deze gegevens over de gezondheid bepaalt artikel 59, §3, tweede lid, woonzorgdecreet, dat deze gegevens worden verwerkt conform artikel 9, 3 AVG, door of onder de verantwoordelijkheid van een beroepsbeoefenaar die aan het beroepsgeheim is gebonden of door een andere persoon die tot geheimhouding is gehouden.

18. Artikel 59, §3, in fine, woonzorgdecreet bepaalt: "De Vlaamse Regering specificeert welke personen of instanties toegang hebben tot voormelde gezondheidsgegevens." Dit artikel wordt uitgewerkt in artikel 12, §1, 1° van het Ontwerp.

19. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke inmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁴

20. De VTC onderlijnt het belang van artikel 6.3 AVG dat - in samenlezing met artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet - voorschrijft dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1. punt c) 5° of

³ "(...) het verstrekken van gezondheidszorg of sociale diensten of behandelingen dan wel het beheren van gezondheidszorgsteelsels en -diensten of sociale steelsels en diensten, op grond van Unierecht of lidstaatselijk recht, of uit hoofde van een overeenkomst met een gezondheidsverlener en behoudens de in lid 3 genoemde voorwaarden en waarborgen".

⁴ Zie DEGRAVE, E., "L'epauvernement et la protection de la vie privée - Légalité, transparence et contrôle", Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v. (zie o.m.: EHRM, arrest: *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000); Zie ook enkele arresten van het Grondwettelijk Hof: Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015 (p. 63), Arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017 (p. 17) en Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018 (p. 26).

⁵ c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust."

punt e)⁶ AVG omkaderd, in principe minstens volgende essentiële elementen van die verwerking zou moet vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperiodes⁷;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n)⁸.

21. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat elke verwerking die in onderhavige context zal gebeuren een rechtsgrond vindt in artikel 6 AVG en dat de in randnummer 20 opgesomde elementen in de regelgeving opgenomen worden. De VTC is van oordeel dat dit bij voorkeur bij decreet wordt geregeld.

22. De VTC is van oordeel dat de rechtsgrond voldoende duidelijk is opgenomen door een samenlezing van het woonzorgdecreet en het Ontwerp. Op het voorzien van de andere essentiële elementen van de beoogde verwerkingen van persoonsgegevens, wordt verder in dit advies ingegaan.

23. Verder vestigt de VTC ook de aandacht op het recente artikel 20 van de WVG en op artikel 8 van het Vlaams decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer⁹, die aan overheden de verplichting opleggen om protocols af te sluiten voor gegevensuitwisselingen in de publieke sector. Daarnaast zal conform artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid¹⁰, de mededeling van sociale gegevens van persoonlijke aard door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid het voorwerp moeten uitmaken van een voorafgaande beraadslaging van de kamer sociale zekerheid en gezondheid van het informatievrijheidscomité, dat zich eveneens kan uitspreken over het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister, als dit noodzakelijk is in het kader van de beoogde mededeling. Elk ander gebruik van het Rijksregisternummer of een toegang tot de informatiegegevens uit het Rijksregister moet worden gemachtigd door de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken¹¹.

⁶ e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;

⁷ Zie artikel 5.1.c) AVG.

⁸ Zie ook artikel 5.1.e) AVG.

⁹ Als er meerdere verantwoordelijken voor de verwerking zouden aangeduid worden, dient desgevallend ook rekening gehouden te worden met artikel 26 van de AVG, dat de verplichting oplegt om tussen gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken in een onderlinge contractuele regeling te voorzien waarin hun respectieve verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Het dient in elk geval voor elke verwerking duidelijk te zijn welke actor(en) als verwerkingsverantwoordelijke(n) optreden.

¹⁰ Zoals gewijzigd bij artikel 16 van het decreet van 8 juni 2018 houdende de aanpassing van de decreten aan de verandering (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verandering gegevensbescherming)

¹¹ Zoals gewijzigd door artikel 13 van de wet van 5 september 2018 tot oprichting van het Informatievrijheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG.

¹² Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

3. Verantwoordelijkheid

24. Artikel 4.7 AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, ook de verwerkingsverantwoordelijke kan worden aangewezen. De VTC is van oordeel dat dit bij voorkeur in de regelgeving wordt opgenomen¹³.

25. Artikel 59, §6 van het woonzorgdecreet bepaalt uitdrukkelijk wie als verwerkingsverantwoordelijke wordt aangemerkt en voor welke verwerkingen van persoonsgegevens. De VTC beoordeelt deze bepaling positief.

26. De AVG legt de aanstelling van een functionaris voor de gegevensbescherming (artikel 37 AVG)¹⁴ op als ook het e-govdecreet van 18 juni 2008 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 november 2018. Daarnaast wijst de VTC op de verplichting van de verwerker voor een Vlaamse instantie tot het aanstellen van een functionaris voor de gegevensbescherming, vermeld in artikel 9, derde lid, van het e-govdecreet van 18 juli 2008¹⁵.

27. Volledigheidshalve en onverminderd alle andere verplichtingen die de AVG en de WVG opleggen – wijst de VTC op de plicht van de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijke om na te gaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (artikel 35 AVG)^{16,17} al dan niet noodzakelijk is.

4. Minimale gegevensverwerking

28. Artikel 5.1.c) AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (“minimale gegevensverwerking”).

¹³ Zie opsomming essentiële elementen onder luit: “regelgevende grondslag”.

¹⁴ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website van de Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingautoriteit.be/themes/dossier/functionarissen-voor-gegevensbescherming>

- Aanbeveling nr. 04/2017 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna “CBPL”) (https://www.gegevensbeschermingautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_04_2017_0.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 243)

(https://www.gegevensbeschermingautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp243rev01_nL.pdf)

¹⁵ “Als de instantie een beroep doet op een verwerker als vermeld in artikel 4, 8), van de algemene verordening gegevensbescherming, wijst de verwerker eveneens een functionaris voor gegevensbescherming aan.”

¹⁶ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingautoriteit.be/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-0>

- Aanbeveling uit eigen beweging van de Commissie nr. 01/2018 van 28 februari 2018 met betrekking tot de gegevensbeschermingseffectbeoordeling en voorafgaande raadpleging.

(https://www.gegevensbeschermingautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2018.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248)

(https://www.gegevensbeschermingautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp248%20rev01_nL.pdf)

¹⁷ Een gegevensbeschermingseffectbeoordeling kan overigens ook al uitgevoerd worden in het stadium waarin regelgeving – zoals bv. het Ontwerp en/of haar uitvoeringsbesluit – wordt voorbereid. Zie in dit verband artikel 35.10 AVG en randnummers 90-91 van de Aanbeveling CBPL nr. 01/2018.

Zie ook artikel 23 van de WVG, die in de verplichting voorziet om toe dan ook een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren vóór de verwerkingsactiviteit, ook al werd reeds een algemene gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd in het kader van de vaststelling van de wettelijke grondslag.

29. De VTC merkt op dat rekening moet gehouden worden met de bestaande regelgeving inzake e-government, die voorschrijft dat gegevens – in de mate van het mogelijke – rechtstreeks bij de authentieke bron (en niet bij de burger) zouden worden opgevraagd.
30. Artikel 59, §4 van het woonzorgdecreet bepaalt welke categorieën van gegevens de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties en projecten minstens mogen verwerken met het oog op hun bevoegdheden en taken. Het wordt aan de Vlaamse Regering overgelaten om deze gegevens nader te preciseren.
31. Het opvragen van een uittreksel uit het strafregister werd voorzien in artikel 59, §4, eerste lid, 5°, b) van het woonzorgdecreet. Dit wordt verder uitgewerkt in artikel 11, tweede lid, Ontwerp waar de veroordelingen worden opgesomd die in hoofde van de betrokken personen onverzoekenbaar zijn met hun functie.
32. In artikel 74 van het Ontwerp wordt verwezen naar “de gegevens van de gebruiker”. De VTC is van oordeel dat deze bewoordingen te vaag zijn geformuleerd. Het betreft de gegevens van een individuele kostennota, dus gaat de VTC ervan uit dat het hier identificatiegegevens van de gebruiker betreft. Deze bepaling dient te worden gewijzigd, door specifiekere aan te geven over welke persoonsgegevens van de gebruiker het gaat, of minstens aan te geven dat de opgenomen persoonsgegevens beperkt dienen te zijn tot gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het opstellen en verwerken van de kostennota.
33. Dezelfde opmerking geldt voor artikel 77 waarin wordt verwezen naar “de gegevens van de bewoner of de persoon die gebruik maakt van het centrum voor dagverzorging”.
34. In een aantal bijlagen wordt specifiek aangegeven welke persoonsgegevens bijkomend verwerkt worden. Dit komt aan bod in de bespreking onder luik II.2.
35. Het Ontwerp voorziet in een mededeling van gegevens in het kader van zorgverstrekking enerzijds en van beleidsondersteuning anderzijds.
36. Wat betreft de zorgverstrekking voorziet artikel 12, §1, 1° van het Ontwerp in het méedelen van persoonsgegevens van de gebruiker door de woonzorgvoorziening, vereniging, partnerorganisatie of project aan een andere zorgaanbieder. Voor gegevens over de gezondheid geldt als voorwaarde dat de zorgaanbieder aan het beroepsgeheim onderworpen is. Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 59, §3 van het woonzorgdecreet. In sommige bijlagen worden hierover specifieke bepalingen voorzien.
37. Wat betreft de beleidsondersteuning voorziet artikel 12, §1, 3° in het méedelen van persoonsgegevens aan het agentschap Zorg en Gezondheid en aan de Zorginspectie enkel wanneer dit nodig is in het kader van de berekening van subsidies of voor het uitoefenen van het toezicht.
38. Artikel 10, §1, tweede lid van het Ontwerp bepaalt dat de woonzorgvoorziening of de vereniging voorziet in een registratiesysteem dat geanonimiseerde gegevens bijhoudt over gevallen van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers. In het derde lid wordt bepaald dat de woonzorgvoorziening of vereniging elke vorm van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers op een geanonimiseerde manier meldt aan het agentschap. De VTC benadrukt dat anonimatisatie op zich een verwerking van persoonsgegevens is, die bovendien functioneel niet triviaal

is¹⁸, en dat het agentschap ervoor dient te zorgen dat de gegevens die worden opgevraagd via het formulier ontegensprekelijk anoniem zijn. Door de formulering of het gebruik maken van veel open velden voor antwoord, kunnen soms verkeerdelijk toch persoonsgegevens worden vermeld. Men zou bovenaan het formulier er kunnen op wijzen dat geen persoonsgegevens mogen ingevuld worden.

39. Artikel 10, §2 van het Ontwerp bepaalt: “*Ernstige gebeurtenissen die de zorg en ondersteuning, de gezondheid of de veiligheid van de gebruikers in het gedrang kunnen brengen, of die daarop een ernstige impact hebben, worden onmiddellijk aan het agentschap gemeld*”. Het is niet duidelijk in hoeverre hierbij wel persoonsgegevens zullen meegegeed worden. Het Ontwerp dient dit te verduidelijken.

40. De VTC benadrukt dat indien de woonzorgvoorziening, vereniging, partnerorganisatie of project te beschouwen is al een Vlaamse instantie in de zin van artikel 2, 10) e-govdecreet, dat de gegevensuitwisselingen in dat geval het voorwerp moeten uitmaken van een protocol, vermeld in artikel 8 e-govdecreet.

5. Rechten van de betrokkene

41. Het Ontwerp voorziet in de verplichting aan de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties, projecten, het agentschap Zorg en Gezondheid en de zorginspectie om de gebruikers te informeren over de verwerking van persoonsgegevens en de gebruikers een recht op inzage te garanderen (artikel 12, §1, eerste lid, 5°; derde lid, 2°; §2, eerste lid, 2° en tweede lid, 2° van het Ontwerp).

42. Voor het informeren van de betrokkene verwijst de VTC naar de verplichting op te nemen vermeldingen van artikel 13 en 14 AVG.

43. De VTC wijst op het recht van de betrokkene tot rectificatie van zijn gegevens, conform artikel 16 AVG. Hoewel deze verplichting sowieso geldt voor elke verwerkingsverantwoordelijke en aangezien het recht op inzage uitdrukkelijk wordt vermeld, is de VTC van oordeel dat ook best kan verwezen worden naar het recht op rectificatie van zijn gegevens. Ter illustratie: dit recht op correctie wordt wel voorzien in artikel 10, derde lid van bijlage 10.

44. Daarnaast beoordeelt de VTC het positief dat artikel 8, §3 van het Ontwerp voorziet in de verplichting voor de woonzorgvoorziening of de vereniging om aan de gebruikers een klachtrecht te garanderen, alsook een adequate en objectieve behandeling van de klachten. De VTC verwijst in dit verband naar het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

6. Bewaartermijn

45. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

¹⁸ Standpunt WP29

46. Het woonzorgdecreet laat het bepalen van de maximale bewaartermijn over aan de Vlaamse Regering. In artikel 12, §1, eerste lid, 4°, derde lid, 1°, §2, eerste lid, 1° en tweede lid, 1° van het Ontwerp wordt hieraan tegemoetgekomen. De VTC beoordeelt het positief dat een gedetailleerde bewaartermijn wordt voorzien.

7. Beveiligingsmaatregelen

47. ~ Artikelen 5.1.f), 24.1 en 32 van de AVG vermelden uitdrukkelijk de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijke(n) om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.

48. Artikel 32 AVG wijst in dit verband op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:

- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
- het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
- het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
- een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.

49. Het woonzorgdecreet delegeert de bevoegdheid om te bepalen welke technische en organisatorische maatregelen de verwerkingsverantwoordelijke moet treffen, aan de Vlaamse Regering.

50. Het Ontwerp voorziet in de verplichting voor de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties, projecten, het agentschap Zorg en Gezondheid en de zorginspectie om te zorgen voor de beveiliging van de verwerking van de persoonsgegevens over de gebruikers, personeelsleden en bestuurders, overeenkomstig de regelgeving over de bescherming van de natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens (artikel 12, §1, eerste lid, 6°, §1, derde lid, 3°, artikel 12, §2, eerste lid, 3° en §2, tweede lid, 3° van het Ontwerp).

51. Aangezien de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties, projecten, het agentschap Zorg en Gezondheid en de zorginspectie in artikel 59, §6 van het woonzorgdecreet als verwerkingsverantwoordelijken worden aangeduid, zijn zij elk wat hun verwerkingen van persoonsgegevens betreft, conform artikel 32 AVG, verantwoordelijk om de vereiste technische en organisatorische maatregelen te nemen die nodig zijn voor de bescherming van persoonsgegevens.

52. Voor de concrete uitwerking hiervan herinnert de VTC aan de aanbeveling¹⁹ ter voorkoming van gegevenslekken en aan de referentiemaatregelen²⁰ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC onderstreept ook het belang van een, behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer.²¹

53. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken diensten expliciet op te leggen, dan moet zij dat wel in haar besluit doen. Daarnaast is de VTC van oordeel dat de bevoegde overheidsdienst moet evalueren hoe zij concreet praktische ondersteuning kan aanbieden aan de betrokken actoren.

54. In een aantal bijlagen wordt vermeld dat erover moet gewaakt worden dat dossiers enkel toegankelijk zijn voor personen die daarvoor bevoegd zijn. Dit impliceert een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer, waarin ook een logging van de toegangen wordt voorzien zodat men kan controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens en waarom. De VTC adviseert dat deze verplichting algemeen wordt verwoord in het Stambesluit. Daarbij suggereert de VTC dat de voorwaarde van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer in het kwaliteitshandboek zou kunnen opgenomen worden.

55. De VTC benadrukt dat de uitwisseling van persoonsgegevens tussen de betrokken actoren op een beveiligde manier dient te gebeuren. Daarbij gaat haar bezorgdheid uit naar de situaties waarin deze uitwisseling niet gebeurt via een beveiligd platform, maar bijvoorbeeld via mails. De VTC merkt op dat het de voorkeur geniet dat de uitwisseling tussen actoren geschiedt via een beveiligd platform. Als dit niet voorhanden is, kan de uitwisseling via geëncrypteerde e-mail, waarbij het paswoord via een ander kanaal wordt doorgegeven (bv via telefoon). Volledig te vermijden zijn het gebruik van onbeveiligde mails, verstuurd naar bv. g-mailaccounts of persoonlijke mailadressen.

56. De VTC wijst erop dat de verwerking van de bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 AVG strengere beveiligingsmaatregelen behoeven.

57. De verwerkingsverantwoordelijke moet erop toezien dat voormelde veiligheidsmaatregelen te allen tijde worden nageleefd.

II.2. BESPREKING BIJLAGEN

1. Bijlage 1. Lokale dienstencentra

58. Artikel 4 bepaalt dat de minister bij het vaststellen van de evaluatiecriteria minstens rekening houdt met een aantal elementen. Onder punt 4° wordt vermeld: "het toekomstig profiel van de gebruikers

¹⁹ Aanbeveling uit eigen beweging van de Commissie nr. 01/2013 van 21 januari 2013 betreffende de na te leven veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van gegevenslekken.

(https://www.regeringsbeveiligingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2013_0.pdf)

²⁰ Referentiemaatregelen van de Commissie voor de beveiliging van persoonsgegevens, Versie 1.0 (https://www.regeringsbeveiligingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/referentiemaatregelen_voor_de_beveiliging_van_elke_verwerking_van_persoonsgegevens_0.pdf)

²¹ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(https://www.regeringsbeveiligingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid).

van het centrum". De contactpersoon van de aanvrager verduidelijkt dat het hier anonieme gegevens betreft die de doelgroep van de centra aanduiden.

59. In artikel 6 wordt voorzien dat het centrum een buurtanalyse maakt. Ook hier bevestigt de contactpersoon van de aanvrager dat dit enkel betrekking heeft op de doelgroep en niet op individuele personen.

2. Bijlage 2. Gezinszorg

60. In artikel 16 wordt bepaald dat de dienst, alvorens de zorg en ondersteuning aan te bieden, moet beschikken over het INSZ-nummer van de gebruiker. Aangezien het INSZ-nummer geldt als dé unieke identificatieleutel, lijkt het de VTC opportuun om deze vereiste te stellen voor elke woonzorgvoorziening, vereniging, partnerorganisatie en project. De VTC beveelt aan om het gebruik van het INSZ-nummer op te nemen in het Stambesluit.

61. Wat betreft het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister wijst de VTC op de vereiste machtiging van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken, vermeld in randnummer 23. In artikel 83, §2, tweede lid, ontwerp wordt wel verwezen naar een aantal koninklijke besluiten tot regeling van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister. Gelet op de federale bevoegdheid doet de VTC geen uitspraak over het feit of alle diensten voor gezinszorg hierdoor gevat zijn.

62. Artikel 20 bepaalt dat een schriftelijke weerslag van de afspraken over de uitvoering van het zorg- en ondersteuningsplan wordt gemaakt, waarvan een kopie aan de dienst en een kopie aan de gebruiker wordt bezorgd (1°). Ook wordt schriftelijk gecommuniceerd over de frequentie van de hulpbeurten en het aantal uren per beurt aan de gebruiker. De VTC merkt op dat bij het elektronisch bewaren en uitwisselen van persoonsgegevens de vereiste veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden (zie luik II.1.7).

63. Zonder zich uit te spreken over de inhoud van het informatieveiligheidsbeleid van Vesta, oordeelt de VTC het positief dat voor de diensten gezinszorg wordt voorzien in een overkoepeld platform voor gegevensuitwisseling met het agentschap en dat daarvoor een informatieveiligheidsbeleid werd ontwikkeld.

64. Artikel 83 voorziet in de subsidiëring voor het aanstellen van de functionaris voor gegevensbescherming. De VTC kan dergelijke beleidsbeslissing alleen maar aanmoedigen. Dergelijke maatregel geeft blijk van een matuur bewustzijn van de nood aan een uitgebouwde structuur voor de bescherming van persoonsgegevens. Een voorbeeld voor andere sectoren.

65. De VTC merkt wel op dat niet de functionaris voor gegevensbescherming, maar wel de verwerkingsverantwoordelijke verantwoordelijk is voor het informatieveiligheidsbeleid. De functionaris heeft enkel een adviesbevoegdheid terzake. De uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij de verwerkingsverantwoordelijke.

3. Bijlage 3. Diensten voor oppashulp

66. Artikel 14 bepaalt dat de dienst die oppashulp aanbiedt, zorgt dat hij beschikt over het INSZ-nummer van de gebruiker en de oppasser. De VTC is van oordeel dat deze opvraging is verantwoord vanuit het

principe van minimale gegevensverwerking. Aangezien de diensten voor oppashulp ook vermeld worden in artikel 83, §2, tweede lid van bijlage 2, verwijst de VTC naar haar opmerkingen in randnummer 61.

4. Bijlage 4. Diensten voor thuisverpleging

67. Artikel 3 bepaalt dat voor elke patiënt een gebruikersdossier wordt opgesteld en welke gegevens minstens worden opgenomen. De VTC benadrukt dat het principe van minimale gegevensverwerking niet toelaat meer gegevens te verwerken dan nodig voor de doeleinden. Door te bepalen welke gegevens tenminste moeten verwerkt worden, wordt de beoordeling over welke persoonsgegevens worden opgevraagd overgelaten aan de betreffende diensten. De vraag stelt zich of er nog andere persoonsgegevens moeten opgevraagd worden, buiten de al ruime formuleringen van artikel 3, 1° tot 6°. De VTC adviseert het woord "minstens" te schrappen.

68. Artikel 4 voorziet in de bewaring van het gebruikersdossier en de uitwisselbaarheid tussen de verpleegkundigen van de dienst. De VTC verwijst hier naar haar opmerking in randnummer 55.

5. Bijlage 5. Diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds

69. Artikel 4, eerste lid, 2°, voorziet dat in begeleidingsdossiers de dienst actief in overleg treedt met andere betrokken zorgaanbieders om afspraken te maken over de zorg aan de gebruiker. Daarbij wordt het volgende vermeld: "De wijze waarop in overleg wordt getreden houdt onder andere in: mailverkeer, telefonisch verkeer, persoonlijk gesprek, digitale opvolgsystemen". De bezorgdheid van de VTC gaat vooral naar het gebruik van "mailverkeer". Digitale opvolgsystemen genieten de voorkeur voor zover zij voldoen aan een aantal voorwaarden, waaronder een degelijk gebruikers- en toegangsbeheer (zie luik II.1.7.). Voor andere wijzen van uitwisseling wijst de VTC op haar opmerking in randnummer 55. De VTC is van oordeel dat de tekst van artikel 4, eerste lid, 2° van bijlage 5 als volgt dient geredigeerd: "beveiligd mailverkeer".

6. Bijlage 6. Diensten voor gastopvang

70. Geen opmerkingen.

7. Bijlage 7. Centrum voor daagverzorging

71. Artikel 25 en 61 maken het mogelijk om een schriftelijke samenwerkingsovereenkomst te sluiten. De VTC wijst op de verplichting in het voorzien van de vereiste technische en organisatorische maatregelen ter bescherming van de persoonsgegevens (luik II.1.7.).

8. Bijlage 8. Centrum voor kortverblijf

72. Artikel 10 (type 1), artikel 70 (type 2) en artikel 125 (type 3) geven een opsomming van de gegevens uit het gebruikersdossier. De VTC wijst op het principe van minimale gegevensverwerking (luik II.1.4). De VTC is van oordeel dat niet duidelijk is wat begrepen wordt onder het gegeven onder 1°, b) "de inlichtingen over zijn sociale zekerheidsituatie". Enige precisering dringt zich op. Deze zelfde opmerking geldt voor artikel 64, 2°.

73. Artikel 11, 1° en artikel 128, 2° voorzien in het recht op inzage van de gebruiker of zijn vertegenwoordiger. Zoals vermeld in randnummer 43 kan ook hier verwezen worden naar het recht op rectificatie van zijn gegevens.

74. Artikel 11, 2° en artikel 128, 2° bepalen: "het gebruikersdossier en de individuele dossiers van de behandelars en de huisarts worden bewaard met respect voor de privacy, zodat alleen die personen die daarvoor bevoegd zijn er toegang toe hebben". De VTC merkt op dat het voorzien van een degelijk toegangs- en gebruikersbeheer verder gaat dan "respect voor de privacy". Ze suggereert dan ook om deze zinsnede te vervangen door "... met de vereiste technische en organisatorische maatregelen ter bescherming van de persoonsgegevens, ...". Ook hier wijst de VTC op haar opmerkingen vermeld in luik II.1.7.

75. Artikel 76 en artikel 134 voorzien in een klachtenbehandeling. Artikel 76, §1, tweede lid en artikel 134, §1, tweede lid bepalen: "De klachtenbehandelaar verzamelt de ingediende suggesties, opmerkingen of klachten. Het agentschap kan daarvan inzage nemen." De VTC is van oordeel dat moet verduidelijkt worden of het hier gaat over persoonsgegevens of anonieme gegevens die aan het agentschap worden ter inzage gegeven. Daarbij wijst de VTC erop dat het doorgeven van gegevens aan het agentschap in overeenstemming moet zijn met het principe van minimale gegevensverwerking en met de bepalingen van artikel 12, §1, 3°.

9. Bijlage 9. Centra voor herstelbedrijf

76. Artikel 4 bepaalt dat de minister bij het vaststellen van de evaluatiecriteria minstens rekening houdt met een aantal elementen. Onder punt 3° wordt vermeld: "het huidige of toekomstige profiel van de gebruikers van het centrum". De contactpersoon van de aanvrager verduidelijkt dat het hier anonieme gegevens betreft die de doelgroep van de centra aanduiden.

10. Bijlage 10. Groepen van assistentiewoningen

77. Geen opmerkingen.

11. Bijlage 11. Woonzorgcentrum

78. Wat betreft de bewoordingen van artikel 30, 1°, b) wordt verwezen naar de opmerkingen vermeld in randnummer 44 en 72. De verwerkingsverantwoordelijke moet erop toezien dat voormelde veiligheidsmaatregelen te allen tijde worden nageleefd.

12. Bijlagen 12, 13 en 14

79. Geen opmerkingen.

III. BESLUIT

80. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde ontwerp van ministerieel besluit voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin alle essentiële elementen van de voorgenomen verwerkingen van persoonsgegevens (zoals vereist krachtens artikelen 6.3 AVG, 8 EVRM en 22 Grondwet) worden opgenomen, inzonderheid:

- de aanduiding van de categorie van gegevens in artikel 74 en 77 van het Stambesluit (randnummer 32 en 33);
- aanduiden of het anonieme gegevens of persoonsgegevens betreft in artikel 10, §2 van het Stambesluit (randnummer 39);
- voorzien van het recht op rectificatie voor de gebruiker (randnummer 43);
- limitatieve opsomming van de categorieën van gegevens in bijlage 4 (randnummer 67);
- aanduiden dat het mailverkeer slecht mogelijk is indien het beveiligd wordt in bijlage 5 (randnummer 69);
- precisering van de bewoordingen "de inlichtingen over zijn sociale zekerheidsituatie" in bijlage 5 (randnummer 72).

81. De VTC brengt in herinnering dat de in het ontwerp voorziene uitwisselingen van persoonsgegevens het voorwerp moeten uitmaken van, respectievelijk, een protocol ingevolge artikel 8 van het decreet van 18 juli 2008; een beraadslaging van het informatieveiligheidscomité ingevolge artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 en, in voorkomend geval, een machtiging door de minister van Binnenlandse Zaken ingevolge artikel 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 (randnummer 23).

82. De VTC wenst te benadrukken dat de uitwisseling van persoonsgegevens op een beveiligde manier dient te gebeuren (47-57, 62, 69, 71, 74 en 78).

83. Tot slot verwijst de VTC naar een aantal suggesties:
- verwijzing op formulier (randnummer 38);
- de verplichting te voorzien in een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer in het Stambesluit of als voorwaarde van het kwaliteitshandboek (randnummer 54);
- algemeen gebruik van INSZ-nummer opnemen in het Stambesluit (randnummer 60).

OM DEZE REDENEN

Oordeelt de VTC dat de opmerkingen vermeld onder randnummer 80 bijkomend dienen te worden geïmplementeerd in het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmerie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

Hans Graux
Voorzitter

Hans
Graux
(Signature)

Digitaal
ondertekend door
Hans Graux
(Signature)

Datum: 2019.04.30
20:26:12 +02'00'

Gegevensbeschermingsautoriteit

Dossier behandeld door : Meynckens Veerie

T: +32 (0)2 274 48 47

F: +32 (0)2 274 48 35

E-mail: veerie.meynckens@apd-gba.be

Kabinet van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid
en Gezin

Ter attentie van Mijnheer Jo Vandeurzen
Minister

kabinet.vandeurzen@vlaanderen.be

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlage(n)

Datum

SA2/CO/A/2019/089/VM/kd

02-04-2019

Betreft: uw adviesaanvraag bij de Gegevensbeschermingsautoriteit

Mijnheer de Minister,

Op 25/02/2019 diende u bij de Gegevensbeschermingsautoriteit een verzoek in om advies te verlenen betreffende: 'Voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers'.

Sinds 29 maart 2019 komt echter aan de Vlaamse Toezichtcommissie toe om dienaangaande een advies te verlenen.¹ Uw verzoek om advies wordt dan ook voor verder gevolg aan de Vlaamse Toezichtcommissie overgemaakt.

Voor verdere informatie over de behandeling van uw adviesaanvraag kan u rechtstreeks met de Vlaamse Toezichtcommissie contact opnemen:

¹ Het decreet van 8 juni 2018 houdende de aanpassing van de decreten aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) brengt een aantal wijzigingen aan het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer. Ingevolge deze wijzigingen werd de Vlaamse Toezichtcommissie hervormd tot een volwaardige toezichthoudende autoriteit, specifiek voor wat de Vlaamse instanties betreft. Op basis van artikel 191, 2°, van voornoemd decreet van 8 juni 2018 trad deze hervorming pas in werking vanaf de publicatie in het Staatsblad van de samenstelling van de Vlaamse Toezichtcommissie. Sinds deze publicatie op 29 maart 2019 is de Vlaamse Toezichtcommissie aldus bevoegd geworden om toezicht uit te oefenen op alle verwerkingen die door Vlaamse overheidsinstanties worden verricht (zie het nieuwe artikel 10/1 e.v. van het decreet van 18 juli 2008) en verstrekt zij ook advies – hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering – omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (zie het nieuwe artikel 10/4 van het decreet van 18 juli 2008).

Email: contact@toezichtcommissie.be

Adres: Koning Albert II-laan 15, Brussel 1210

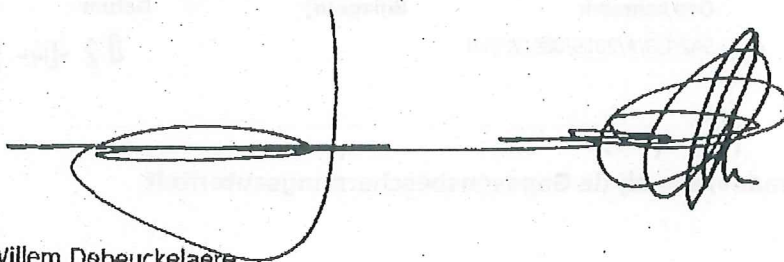
Telefoon: 02/553 50 47

Website: <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie>

Gelieve eventuele nieuwe adviesaanvragen in de toekomst ook rechtstreeks tot de Vlaamse Toezichtcommissie te richten.

Alvast bedankt voor uw begrip en medewerking.

Met de meeste hoogachting

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'W' followed by a series of overlapping loops and a final flourish.

Willem Debeuckelaere

Voorzitter

Directeur van het kenniscentrum